

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

18. szám, 2017. október

Keresztény szellemiségű havilap

Az eldugott völgyben levő, nagyon szép fekvésű Inaktelke református temploma 1867-ben épült fel, egy régebbi fatemplom helyére. Két harangja közül a régebbi 1493-ban készült.

Reformáció 500:

1517 október 31
– 2017 október 31

500 éve múlt annak, hogy Luther Márton kiszegelte a wittenbergi vártemplom ajtajára a bűnbocsátó cédulák elleni 95 tételt.

Bevezető

Egy amerikai lelkész véleményét olvastam régebben, aki szerint a világtörténelem második, legfontosabb eseménye az Úr Jézus földre-jötte és kereszthalála után a lutheri reformáció volt. Vajon igaza van-e?

Talán napjainkban kevesen gondolnak arra, hogy már az a pusztta tény is, hogy e sorokat én

(folytatás a 2. oldalon)

Reformáció 500: 1517 október 31 – 2017 október 31

(folytatás az 1. oldalról)

leírhattam, mégpedig anyanyelvünkön, és Önök el tudják olvasni – hát persze, hiszen jártunk iskolába! –; az, hogy ma sajtó- és vallásszabadság van; hogy a Bibliát lefordították szinte minden nyelvre, és mindannyian szabadon olvashatjuk azt; hogy misszionáriusok szóródhattak szét az egész világba, elhintve az Ige és az igaz Isten ismeretét a pogány országokban; hogy az orvostudomány kifejlődhetett, és betekinthettünk a Természet rejtelmeibe; hogy az emberek szabadon gondolkozhatnak, mivel ma már nem égnek a máglyák, és az Inkvizíció börtönpincéi meg kínkamrái csupán hátborzongató emlékké és múzeummá váltak, és sok minden más: ezek mind a XVI. századi reformáció eredményei.

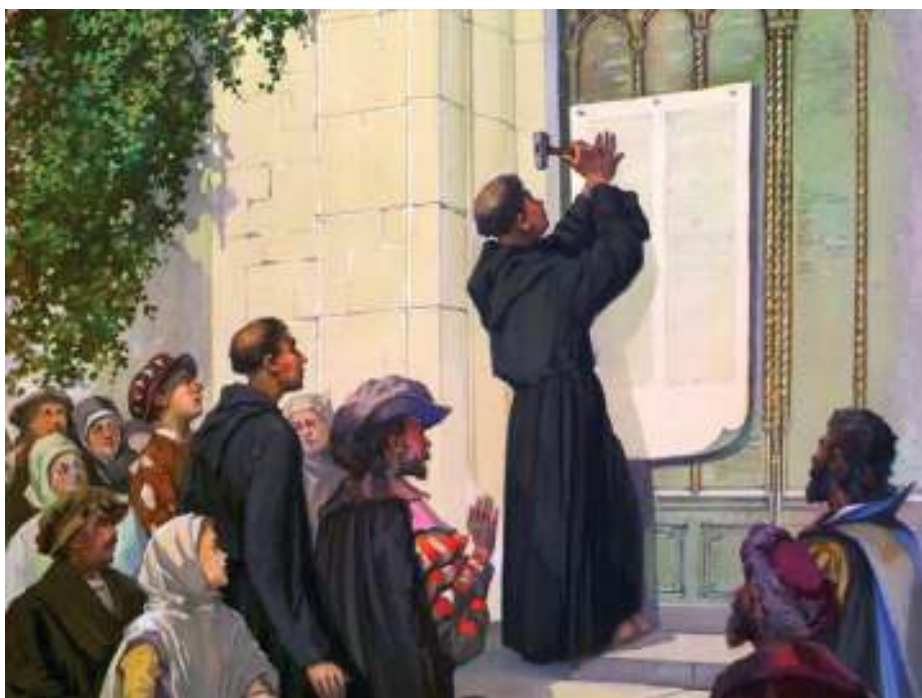
A középkori helyzet

A katolikus egyház uralma idején a sötét középkorban valóban szellemi sötétség uralkodott: szinte teljes volt az írástudatlanság, mivel a klérus főleg magának tartotta fenn az írás-olvasás jogát.

A nemzeti nyelveket az uralkodó egyház elnyomta, csupán latinul folyt minden.

A tudatlan nép majdnem semmit sem értett a latin nyelvű miséből, másrészt a még csak latinul létező Bibliát¹, vagy akár annak akár egy részletét is, ha-

¹ Az első, kezdetleges nyomdagépnek a XV. század közepén való megjelenése előtt még csak kézzel másolt példányok léteztek

Luther Márton kiszegezi a 95 tételt a vártemplom kapujára

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

18. szám, 2017. október

Reformáció 500.....	1
Kalotaszegi Istenes vers.....	11
Utam Istennel.....	12
A kereszténység története (2. rész)	16
Egészségünk	20
A hónap receptje	23
Luther jelleme.....	24
A reformáció levele.....	27

A Luther által német nyelvre lefordított Bibliának egyik régi példánya

lálbüntetés terhe mellett tilos volt nem egyházi személynek birtokolni vagy olvasni, vagy a nép nyelvére lefordítani. Az emberek így nem ismerhették meg az evangélium nagy igazságait: hitéletük hamis tanokkal, babonákkal, mesékkel és legendákkal terhelt volt.

A tudományok sem fejlődhettek, és hatalmas volt a

korruptió meg az elnyomás. Míg a polgári középosztályhoz viszonylag kevesen tartoztak, az éhez, fázó, rongyos jobbágytömegek és városi nincstelenek hada felett egy nagyon kis létszámú, egyházi és nemesi réteg uralkodott.

Állandó háborúzás, járványok, éhínségek és nyomor jellemezték eme több mint ezer éves korszakot, melyeket csak tetézt a Bibliát kutatni próbálók és a másképpen gondolkodók – az úgynevezett eretnekek – elleni rettenetes méretű üldözés, mely milliók mártír- és kínhalálát, és egész országrészek elnéptelenedését okozta.²

Az első századok

Térjünk most vissza a kezdetekhez. Az apostolok és tanítványok által hirdetett krisztusi üzenet – az evangélium – már az elején nagy ellenállásba ütközött. Maguk a Krisztust megfeszítő zsidó vezetők, a római

² Ilyenek voltak a katarok és albigenek Franciaországban, a valdensek az Alpokban és az Itáliai-félszigeten, a balkáni bogumilok, az angol lollardok vagy a cseh-morvaországi husziták.

Keresztyén mártírok kivégzése vadállatok és keresztre feszítés által egy római arénában

hatalommal együtt, üldözték a Názáreti Jézus híveit.

Jeruzsálem elestét és a zsidók szétszórását követően az üldözést a római császárok folytatták: Néró, Domitiánusz, Trajánusz, Marcus Auréliusz, Decius és mások. Majdnem háromszáz éven át a keresztényeket – hosszabb-rövidebb szünetekkel – arénákba, vadállatok elé vetették, gladiátorokkal mészároltatták le, keresztre feszítették, kínpadra vonták vagy máglyán égették el.

De ahogy Tertullianusz (160-220) ókori keresztény író és gondolkodó is elmondta, a keresztények vére magvetésnek bizonyult: minél többüket gyilkolták le, annál több pogánynak érintette meg szívét a Szentlélek, miközben a Krisz-

tus nevével az ajkukon meghaló mártírok arcát szemlélték.

Az utolsó nagy keresztényüldözők Dioklétianusz és Maxentiusz császárok voltak, mígnem Nagy Konstanwtin hatalomra kerülésével, és a 313-beli mediolanumi (milánói) türelmi rendelettel véget nem ért e korszak.

A stratégia

Konstantin császár e rendeletben beszüntette a keresztények elleni büntető intézkedéseket, és a

A Bibliát angol nyelvre lefordító William Tyndale-t (1494-1536) megfojtották majd elégették a flandriai Brabant tartományban

A vatikáni Szent Péter téren álló obeliszket eredetileg Néró császár hozatta el az egyiptomi Heliopolisból – ahol az ottani Napisten-imádatban szereplő pogány szimbólum volt –, és V. Szixtusz pápa helyeztette jelenlegi helyére 1586-ban.

kereszténység elfogadott vallássá vált a többi pogány kultusz mellett, míglen, 380-ban I.Theodosziusz császár betiltott minden más hitet, egyedüli államvallásként a kereszténységet hagyva meg.

Husz János

Csak hogy Sátán e helyzetet is kihasználta. Látva, hogy az üldözés nem tudja eltörölni a Krisztus híveit, más stratégiához nyúlt. A császár keresztények iránti hajlandóságát észlve, számos megté-

retlen, csupán evilági érdekek által hajtott ember is belépett a keresztények soraiba. Ekként, néhány évtized alatt, igazi megtérésen át nem ment, nagy pogány tömegek fogadták el a kereszténységet, magukkal hozva és keresztény köntösbe öltöztetve számos addigi szokásukat. Így váltak az addigi római védőistenek védőszentekké, a pogány templomok keresztény templomokká, a pogány papság pedig keresztény klérussá. Megjelentek a szerzetesrendek, és számos nem biblikus, pogány ünnep kapott helyet az egyházban a szobrok, képek és ereklyék imádatával együtt.

Nemsokára a Bibliához ragaszkodók kisebbségbe kerültek, és tiltakozásuk nyomán az eközben kialakult, szentírási alapot nélkülöző, és az államhatalommal szövetkezett egyházi hierarchia eretnekeknek kiáltotta ki őket, majd üldözésükbe kezdett.

Elmondhatjuk tehát, hogy a felállás ugyanaz volt: az addigi

pogány császárság helyett az új állami és egyházi vezetőség üldözte a korábban keresztény szektának, most pedig eretnekeknek nevezett hívőket.

Csak a címkék változtak meg.

Az előreformáció

Isten mindezt előre látta és megengedte, mégpedig az emberi természetünk által nehezen felfogható okok miatt:

„*És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevemért...*” (Máté 10:22)

„*Nem nagyobb a szolgálta az ő uránál: ha*

engem üldöztek, titeket is üldöznek majd.” (János 15:20)

„*Tudván, hogy a ti hiteteknek megpróbáltatása kitartást szerez.*” (Jakab 1:3)

„*Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk...*” (2 Korintus 4:17)

Az üldözésekkel párhuzamosan az egyházi vezetők hatalma és gazdagsága annyira megnőtt, hogy már egyáltalán nem emlé-

Girolamo Savonarola

keztettek Krisztus kezdeti, szegény és egyszerű apostolaira. Az egyházi pozíciókra sok esetben megtéretlen, bünszerető emberek törtek, és rokoni kapcsolatok révén, ármánykodással, erőszakkal vagy pénzen szerezték meg ezeket.

A klérus fényűzése és számos tagjának romlottsága valamint tudatlansága belső reformot sürgetett. Angliában például John Wycliffe (1320-1384), majd néhány évtizedre rá Prágában Husz János (1369-1415), Firenzében pedig Girolamo Savonarola (1452-1498) prédikáltak a nép nyelvén a Szentírást, megbélyegezve egyúttal az egyház bűneit, ami által mindhárman kihívták Róma haragját. Wycliffe Jánossal királya védelme miatt nem sikerült végezni, azonban Husz Jánost Konstanzban máglyahalálra ítélték, Savonarolát pedig Firenze

Ahonnai elindult a reformáció : a wittenbergi vártemplom

Luther Márton (1483-1546)

Luther Márton 1483-ban a szászországi Eislebenben születik meg, mely Lipcse közelében található. Eredetileg jogi pályára készülve, az erfurti egyetemen magiszteri címet szerez, majd pedig hirtelen döntés hatására 1505-ben, 22 éves korában belép az Ágoston-rendi szerzetbe, ahol két év múlva pappá szentelik.

Tovább tanul, és rövidesen Wittenbergbe kerül, ahol 1509-től kezdve az ottani kolostoriskolában görögöt, hébert és egyéb, a Bibliával összefüggő tantárgyakat oktat.

A Róma 1:17 alapján a hit általi megigazulásról nyert megvilágoso-

dásáról már szölkünk e lap hasábjain.

1517-ben Albert mainzi érsek bűnbocsátó-cédulák árusítását hirdeti meg, részint saját, részint a római kincstár hasznára.

Ezt Luther nem hagyhatja szó nélkül, és a pénzért való bűnbocsátat-osztogatás ellen megírja majd kiszégezi Wittenbergben a templomajtóra a sebtében összeállított és eredetileg vitairatnak szánt – azóta már híressé vált – 95 tételt.

Íme néhányuk:

Luther Márton 1529-ben – id. Lucas Cranach (1472-1553) festménye

főterén két társával együtt felkasztották, majd elégették.

De hamvaikból egy új harcos lépett a színre, ezúttal éppen a Husz mártíromságának helyet adó német földön.

Luther Márton 95 tételle (részlet)

1. Mikor Zrunk és Mes-
terünk azt mondta: "Térjete-
k meg!" – azt akarta, hogy a hí-
vek egész élete bűnbánatra té-
rés legyen (Mt 4:17).

11. Bizonyosnak tűnik, hogy
azt a konkolyt, hogy az egy-
házjog szerinti jóvátévő bűn-
hódést át lehet változtatni pur-
gatóriumbe bűnhódésre, ak-
kor hintették el, mikor a püs-
pökök aludtak.

27. Emberi balgaságot hirdetnek, amikor azt mondják, hogy mihelyt a ládába dobott pénz megcsörren, a lélek azonnal a mennybe száll.

28. Csak annyi bizonyos, hogy a ládában megcsörrenő pénz által nagyra nőhet a haszonlesés és a kapzsiség. Az egyház közbenjáró szolgálatának eredményessége azonban egyedül Jsten jótetszésétől függ.

32. Örök büntetést kapnak tanítóikkal együtt, akik a búcsúcédulákkal biztonságban hiszik magukat az üdvösségük dolgában.

35. Nem keresztyénséget prédikálnak, akik azt tanítják, hogy aki lelkeket akar kiváltani vagy gyónási kiváltságot vásárolni, annak nincs szüksége töredelemre.

36. Minden igazán szívén talált keresztyén részesül a bűnhődésnek és a vétkeességnek teljes elengedésében búcsúcédula nélkül is.

37. Aki csak igazi keresztyén, akár élő, akár halott, az részese Krisztus és az anyaszentegyház minden kincsének, s ezt Jsten adta néki, búcsúcédula nélkül is.

45. Arra kell tanítani a keresztyéneket, hogy aki látja a rászorulót és azt elhanyagolva búcsúra költ, az nem a pápa elengedését szerzi meg, hanem Jsten rosszzallását.

67. A búcsú, amiről a búcsúhirdetők azt hirdetik, hogy a legnagyobb áldás, - valóban az, de a kereset szempontjából.

86. Továbbá: Miért nem építi föl a pápa - akinek vagyona ma felülmúlja a dúsgazdag (ókori) Crassusok kincsét is - Szent Péternek legalább azt az egy bazilikát inkább a maga pénzéből, mint szegény híveiből?

94. Buzdítsuk azért a keresztyéneket, hogy fejüket: Krisztust, bűnhődésen, halálon és poklon át is követni igyekezzenek.

95. És abban bízzanak, hogy inkább sok szorongatás után, mintsem a béke biztonságán át jutnak be a mennybe (ApCsel 17,22).

"Mert más fundamentomot senki nem vethet azon kívül, a mely vettetett, mely a Jézus Krisztus." (1 Kor. 3:11.)

S.D.G.

(Latin nyelvből fordította:
dr. Zsigmond Árpád)

1520-ban a pápa egy bullát ad ki, melyben újra kéri: vonja vissza mindazt, amit az egyház nem helyesel - de Luther nyilvánosan elégeti a kezébe jutott példányt Wittenberg piacterén.

1521-ben Worms-ba idézik a birodalmi nagygyűlésre. Habár V. Károly német-római császár és a birodalom előkelőségei előtt kell számot adnia, ekkor sem enged a megfélemlítésnek: itt is arra hivatkozik, győzzék meg esetleges tévedéséről a Szentírásból - de másképpen ő nem vonhat vissza semmit. A pápa kibocsátja a kiátkozását tartalmazó bullát: most már bárki megölheti.

X. Leó pápa (Giovanni di Lorenzo de Medici: 1475-1521)

A tételeket nagyon hamar lemásolják, és latinból német nyelvre lefordítva kinyomtatják, majd 2-3 hét alatt egész Németországban elterjesztik.

Az akkori pápa (X. Leó, uralkodott 1513-1521 között) kezdetben nem veszi komolyan az egészséget, ám nemsokára beindul a gépezet. 1518-ban Augsburgba idézik, s felszólítják, fenyegetik: vonja vissza a pápaság által helytelennek tartott tételeit (a 95 tételnek kb. feléről volt szó).

1519-ben Lipcsében az egyik legjobb katolikus hittudóssal, Johann Eck-el vitázik, sikeresen.

A hazafelé vezető úton azonban pártfogója, Bölcs Frigyes szász fejedelem (1463-1525) emberei elrabolják, és Wartburg várába rejtik el. Az itt töltött 10 hónap alatt lefordítja német nyelvre az Újszövetséget (az Ószövetség fordításával csak 12 évre rá, 1534-ben készül el). De tovább már nem maradhat rejtekhelyén: haza kell sietnie Wittenbergbe, hogy gátat vessen a fanatikusok távollétében keletkezett mozgalmának.

**Luther Márton felesége,
Bora Katalin (1499-1552)**

1524-25-ben nagyarányú parasztfelkelés tör ki, amit Róma az ő „eretnek” tanai lázító hatásának akar tulajdonítani. Az elnyomott parasztság szervezetlen, kiképzetlen és egységes központ nélküli erői Németország nagy területein dúlnak, de végül a nemesség hivatásos zsoldosokból álló seregei legyőzik őket. Luther elítéli a parasztok vérengzését, s a felkelés leverésére buzdít. Azonban a nemesek ezt követő kegyetlen bosszúját látva őket is elítéli, s így végül mindkét felet maga ellen ingereli.

E nehéz időszak végén, 1525-ben feleségül veszi a két évvel azelőtt megismert volt apácát, Katharina von Bora-t, aki ezután egész életén át támasza lesz. Boldog házasságukból hat gyermek születik.

1529-ben Magdeburgban a svájci reformátorral, Ulrich Zwinglivel (1484-1531) tárgyal. Majdnem minden hitpontban megegyeznek, ám végül az Úrvacsora miatti eltérő felfogásuk miatt a két reformátor útja elválík.

Ugyancsak 1529-ben a speyeri birodalmi nagygyűlésen a kisebb-ségben levő evangélikus fejedelmek és rendek tiltakoznak – azaz *protestálnak* – V. Károly császár és Róma tervezett megszorító intézkedései ellen, amellyel a reformációt szerették volna ellehetetleníteni. E pillanattól fogva nevezik a hitújítás elfogadóit *protestánsoknak*.

**Luther jó barátja és munkatársa, Melancthon Fülöp
(eredeti nevén Philipp
Schwartzertd)**

1530-ban zajlik Augsburgban az újabb birodalmi nagygyűlés. Hittársai, féltve őt, nem engedik odamenni, ám legjobb barátja, Melancthon Fülöp (1497-1560) bemutatja a német birodalom nagyjai előtt a Luther útmutatásai alapján összeállított, megreformált keresztyén hitvallást. Azóta is ezt nevezzük az Evangélikus Egyház *ágostai* hitvallásának.

A fejedelmek speyeri tiltakozását és az augsburgi hitvallást éveken át tartó bizonytalanság és belháború követte. Volt fejedelem, aki

elárulta az ügyet, mások a császár fogságába estek. Ezek pecsételték meg vérükkel bizonyágtevésüket, míg végül a reformáció ügye győzhetett, és megszilárdulhatott.

E nehéz időkben Luther ezt írta a félelemtől roskadozó Melancthonnak:

„Kegyelem és béke Krisztusban, mondom Krisztusban, és nem a világban. Ámen. Gyűlölöm a téged emésztő határtalan gondokat. Ha az ügy igaztalan, hagyj fel vele. Ha pedig igaz, miért hazudtolnánk meg annak ígértét, aki azt parancsolja, hogy félelem nélkül hajtassuk fejünket álmra?”³

Habár az idő múltával egyre több betegség gyötörte, mégis szinte halála napjáig tevékeny maradt. Isten mindvégig megőrizte életét az arra szomjazóktól, mígnem 1546 február 18-án szülővárosában, Einslebenben

3 Ellen G. White, *Nagy küzdelem*, 149. oldal

**Loyola Ignác – a flamand Peter Rubens
(1577-1640) festményén**

A katolikus inkvizíció egyik kínkamrája, 1736 körül

meggyengült szervezete felmondta a szolgálatot. 62 évesen érte a halál.

Luther után

Lutherrel nem merült ki és nem ért véget a reformáció. Genfben Kálvin Jánost (1509-1564) rendelte el az Úr a reformáció továbbvitelére. Skóciában John Knox, Hollandiában Menno Simons, Dániában Hans Tausen, Svédországban pedig a Petri fivérek – Olaf és Laurentius – vállalták fel a reformáció munkáját. Lutherrel egyidőben Angliában William Tyndale érzett elhivatást a Biblia lefordítására. Később ugyanitt George Whitefield, majd John Wesley, a metodista egyház megalapítója emelték magasra az Ige fátyláját. És a felsorolást még hosszan folytathatnánk.

Magyarországon először a lutheri, majd a kálvini (svájci) irányzat terjedt el. A mohácsi vész és a törökök általi területfoglalás különleges helyzetet teremtett, mely által a központi hatalom megsemmisült, és a keleti meg nyugati részek uralkodói nem tudták leállítani a reformációs mozgalmakat. Más országokhoz hasonlóan, Isten nálunk is sokszor katolikus papokat és szerzeteseket hívott el a reformáció véghezvitelére. Ekkor munkálkodott Kálmáncsehi Sánta Márton, Juhász Gál, Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Johann Honterus, és mások.

Ellenlépések

Eközben Róma sem maradt tétlen. Tehetséges, elszánt férfiak léptek a katolikus ügy szolgálatába, hosszútávú, átfogó terveket készítve az elveszített területek visszaszerzésére. Legfontosabb ezek közül a baszk származású Loyola Ignác (1491-1556) volt, a jezsuita szerzetesrend megalapítója.

Vele kezdődik el az ellenreformáció több mint két évszázados

A halottak napja a római Ferialia ünnep megfelelője. Katolikus érteleme a tisztítótűzben (purgatóriumban) szenvedő, üdvösséget még el nem nyert lelkekért való ima és vezeklés. (Franz Skarbina festménye, 1896 – berlini Nemzeti Galéria)

harca. Vallásháborúk, üldözések, terror – más szóval rengeteg szenvedés – jellemzi e korszakot, melynek vége felé, a francia forradalom előestéjére a franciaországi reformátusokat – a hugenottákat – már megsemmisítették, Ausztriát, Csehországot, Lengyelországot ugyancsak szinte teljesen „megtisztították”, és sok más területen is mind a nemesek, mind a nép nagy számban rekatolizáltak.

Ha a magyar nép a XVI. század végére szinte teljesen protestánsá vált – a XVIII. századra ez teljesen megváltozott: ekkorra a többség már újból katolikussá lett.

De az igazi vallás nem az, amelyet a politikai helyzet erőltet ki az emberből. Ha a reformáció bent, a szív mélyén történik meg, akkor az ember akár élete árán is ragaszkodni fog azon magasztos igazságokhoz, melyeket maga Krisztus nyilatkoztatott ki számára a Szentlélek által – az a Krisztus, aki ezt mondta magáról:

„Én vagyok az út, az igazság és az élet.” (János 14:6)

Napjaink

A reformáció emlékünnepeivel ma a protestáns világban is

vetekedik a sokkal „szentebb”, teljesen pogány eredetű halottak napja.

Legtöbbször nem mulasztanak el kimenni a sírokhoz, ahol csak szeretteik hült porai nyugszanak, kik sem a virágokat, sem a gyertyákat, sem minket nem látnak már – de mennyire emlékszünk meg Istenről, Akinek állandóan a szeme előtt vagyunk, és Aki minden szavunkat, gondolatunkat ismeri, és Akinek életünk minden pillanatát köszönhetjük, együtt mindazzal, amink csak van?

Másrészt, az asztalunkon vagy a polcunkon levő Szentírásért milliók adták életüket. Mennyire értékeljük azt?

A Szentírásban az a Megváltó nyilatkoztatja ki önmagát, Aki

szenvedett és bűnhődött, érettünk és helyettünk, hogy mi majd bemehessünk az örök életre. Mennyi időt szoktunk tölteni a Biblia és más lelki könyvek olvasásával, imával, Istentiszteletek látogatásával, vagy a Természetben Istenről való csendes elmélkedéssel?

Vagy inkább lekötnek az „izgalmasabb” dolgok? A foci mérkőzés, a híradó, a telenovellák meg egyéb filmek és műsorok...?

Jézus nemsokára visszatér. Boldog lesz az, aki üdvösségére várja Őt.

„És ímé hamar eljövök: és az én jutalmam velem van, hogy megfizessenek mindenkinek, amint az ő cselekedete lesz.” (Jelenések 22:12)

Jancsó Erik, Szászfenes

Függelék: Vallás és gazdaság

„Ha pedig szorgalmasan hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek szavára, és megtartod és teljesíted minden ő parancsolatát (...) Áldást parancsol melléd az Úr a te csüreedben, és mindenben, amire ráteszed kezedet.” (5 Mózes 28:1,8)

Ha ma Európa és a világ térképére tekintünk, érdekes dolgot veszünk észre: azt, hogy mennyire összefügg a Biblia igazságai felé való közeledés az illető nép gazdasági és erkölcsi állapotával.

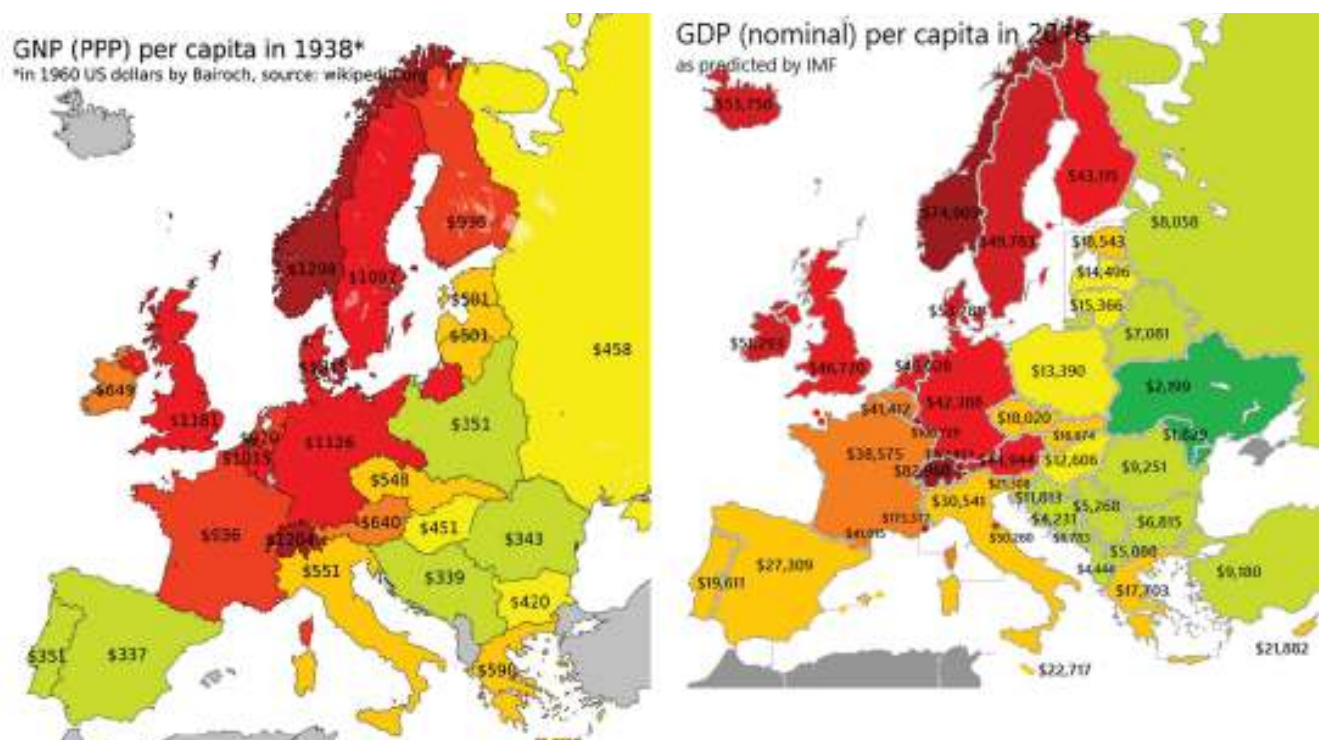
A huszadik század hetvenes-nyolcvanas éveiben, az Únió nagyarányú kiterjesztése és a keresztényi értékek elleni, az utóbbi időben tapasztalt felfokozott harc előtt¹ – de még napjainkban is – világosan látszott és látszik a különbség: a világ leggazdagabb és legszabadabb országaivá azok váltak, amelyek annak idején befogadták a reformációt: pl. Németország, Svájc, Hollandia, Dánia, Svédország, Norvégia, Anglia,

¹ Ma már Nyugaton poszt-keresztény (kereszténység utáni) korszakról beszélnek a történelmet és a gondolkodást irányítani próbálók

és a nagy protestáns ország, az Egyesült Államok.

Rögtön utánuk következtek a katolikusnak megmaradt országok, ahol a reformáció ellensúlyozásaként annak idején ugyancsak kénytelenek voltak reformokat bevezetni: a protestáns országokhoz hasonlóan ők is iskolákat alapítottak, és véghezvitték, nehéz vajúdnak után, a ma is meglevő politikai és társadalmi reformokat.

E csoportba sorolhatjuk Franciaországot, Olaszországot, Ausztriát, Spanyolországot, Portugáliát és Írországot. Ezeknek egy része az előzőknél szegé-

Az európai országok gazdasági helyzete az amerikai dollárban kiszámított egy főre eső nemzeti jövedelem (GDP) szerint 1938-ban és 2016-ban. A túlnyomóan protestáns országok előnye jól megfigyelhető

nyebb, az utóbbi hármat pl. az Unió húzóereje próbálta talpra állítani. Érdekes módon Európában egyedülálló módon éppen Olaszország, ahol a római egyház székhelye van, az, amelyikben a bűnszervezetek – azaz a hírhedt maffia-családok – (a korrupt rendfenntartó erők és állami szervek támogatásával) a gazdaság szinte valamennyi területét behálózták.

A harmadik csoportba azok tartoznak, kiknek vallása az Ige fé-

tehat a Balkán és Kelet-Európa. Habár a természeti adottságaik a protestáns országokéval meg egyezők, vagy akár jobbak is, a korrupció, a valódi bölcsesség hiánya, az önzés meg hozzá nem értés ezen területek legtöbbjét mindig is a szegénység peremén tartotta, és jó talajnak bizonyultak a diktatúrák és az elnyomás számára.

A jó részben rekatolizált, tragikus sorsú Magyarország, s ugyanígy Lengyelország, Horvátország és Szlovénia valahol az utóbbi két csoport között hanyódnak. Az erdélyi, nagyrészt protestáns, különleges helyzetű magyarság és a napjainkra már elfogyatkozó szászok sorsa pedig jócskán összekötődött azon országéval, melyhez ragasztattunk.

Ezek után következik a negyedik csoport, amely habár egyisten-hitű, de nem keresztény: ezek a muzulmán országok, ahol legtöbbször a

kőolaj feltárása – ahol van ilyen – javított csak a helyzeten.

Az ötödik, ennél is szegényebb terület a buddhista országoké,² majd következik a több millió istent imádó, hinduista ország: a ma is nagyon szegény India. A sor legvégén a szellemimádó (animista) afrikai és óceániai népek sorakoznak.³ ■

2 Ilyenek pl. az Indokínai félsziget országai: Tájféld, Burma(Myanmar), Kambodzsa, Laosz, ezenkívülpedig Tibet és mások.

3 Japán, Dél-Korea és Szingapúr helyzete különleges kivétel. A pogányságból kommunizmusba csöppent Kína történelme tele van éhségekkel, háborúkkal. Ma is sok ott a szegény, s a kommunizmus, egyes értesülések szerint, kb. száz millió embert tartanak munkatáborokban: főleg a Falun-Gong buddhista szekta tagjai, a letartóztatott keresztények és a politikai ellenzék szolgáltatják e hatalmas számú, ingyenes munkaerőt. A latin-amerikai országokban a katolicizmus sok helyen pogány elemekkel keveredik. Ezen országok nagy részét is forradalmak, korrupció, maffiauralom, diktatúrák és gazdasági válságok jellemzik. Kanada, Ausztrália és Új Zéland a protestáns jóléti országok csoportjába tartozik.

Afrikai nyomor

nyétől még távolabb sodródott: az ortodox (görög-keleti) országok: Románia, Bulgária, Szerbia, Görögország, Ukrajna, Oroszország,

Kalotaszegi Istenes vers Reformáció

Mikor Saulust¹ amaz égi fény
Körülragyogta, és ő megvakult
Ám megvakultan, tehetetlenül
Hinni az Úrban mégis megtanult
Ez volt, ez volt a reformáció.
A Mester maga győzte le ott őt.
Ő cserélte ki az ösztöneit
Lelkének titkos érintésére
Gyúlt ki a szívében ott az igaz hit.

Mikor Ágostont² a kerti padon
Ama titkos hang megszólította
S az Írásokból új bort kóstolni
Alázatosan megtanította:
Ez volt, ez volt ott a reformáció.
Amikor Mónika³ züllött,
félpogány fia
Térdre hullott a keresztfá alatt,
S bár bűvölte őt az antik világ:
Ő mégis Krisztus szolgálja maradt.

A francia származású Kálvin János (Jean Cauvin, 1509-1564), a reformáció mély hittel és bölcsességgel megáldott vezéralakja volt

Mikor Luther a megtalált Igét
Kimondotta és hirdetni kezdte
S a kősziklára, a kegyelemre

¹ A későbbi Pál apostolt (Cselekedetek 9:3-9)

² Hippói Ágoston (354-430) egyház-
atya megtéréséről van szó, 387-ben.

³ Mónika az Ágoston édesanyja volt

Hitvány életét reá helyezte.
Ez volt, ez volt a reformáció!
Az Úr kegyelme újjá szülte őt,
És az igazság igazzá tette.
S hogy hite fénylőn világíthasson
Isten szerelme örködött felette.

Mikor Kálvint, a fiatal tudóst,
Az élő Isten meghódította
S a sötétségben fáklyát gyújtani
Isten szent Lelke felbuzdította
Ez volt, ez volt a reformáció.

Institúciót írt a hívőknek,
A genfiekre új törvényt szabott.
Ám zsarnok mégsem lett ő

sohasem:
Mert maga is a Krisztus foglya
volt.

Károlyi Gáspár emlékszobra a magyarországi Csenger református templomának kertjében

Mikor Károlyi⁴ a héber Igét
Magyar beszéddé varázsolta át
És Szenczi Molnár Albert⁵ dalolni
kezdte

Dávid százötven ősi zsoltárát:
Ez volt, ez volt a reformáció,

Kalotaszegen megpezsdukt a bor
A fatemplomok kelyheiben,
És a Kunságon a káromkodók
Elkezdtek dicsérni az Istent.

⁴ (Radicsics) Károlyi Gáspár (1529-1592), gönci református lelkész, a Biblia teljes magyar fordításának első elkészítője. Gönc kisváros a jelenlegi Magyarország északkeleti részén, a szlovák határ mellett fekszik, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.

⁵ Szenczi Molnár Albert (1574-1634) református lelkész, író és zsoltárköltő.

Szenczi Molnár Albert 1624-ben készült képmása

Mikor a háborúk zivatarában,
A megsarcolt nép templomba
vonult

S az örök Isten trónusa előtt
Bűnét siratva arcára borult:
Ez volt, ez volt a reformáció!

A romok között kigyúlt a sok szív,
A csonka tornyok újraépültek
Nagy irgalmában új esélyt adott
Az Úr: elesett, árva népének.

Mikor Krisztust majd meglegljük
mi is
És zengő szavát szívünkbe zárjuk,
Mikor a Lélek eljövetelét
Nyitott ajtóknak naponként várjuk:
Ez lesz, ez lesz a reformáció.

Akkor megtelnek majd
a templomok
S mi napról-napra újjászületünk
Mert a népeket megtartó Isten
Eljön hozzánk és itt marad velünk:
Örökkön-örökké. Ámen.

(Ismeretlen szerző verse, bábonyi id. Bíró Lajos hagyatékából)

Utam Istennel

Simon Lászlónak hívnak, türei vagyok, és 1975-ben születtem. Édesapám, Simon Zoltán búzai származású, édesanyám pedig, lánykori nevén Török Iluska, itt született Türebén. A falunkon kívül Kalotaszeg egyéb helységeiben – mint pl. Vista, Körösfő, Bánffyhyrad –, s ugyanígy Búzában és Kolozsváron is élnek rokonaink.

A házunk előtt

Egy bátyám van, Zoli, aki jelenleg teherkocsisofőrként dolgozik. Szüleim már nyugdíjas korúak, de régebben édesapám asztalos volt itt Türebén, édesanyám pedig könyvelő a kollektívben. Azóta méhcsaládokat tartunk, és kertet dolgozunk.

Iskolai éveim

Az elemi osztályokat Türebén jártam ki, Vanek Enikő volt a tanítónőnk. Akkor még volt magyar nyelvű oktatás a faluban, de mind a négy osztály összevonva tanult.

Lassan a tanító néni észrevette, hogy nehezebben megy nekem a számtan és az olvasás, ezért azt ajánlotta szüleimnek, hogy ötödiktől irassanak be Kolozsvárra, a magyar nyelvű hallássérültek Fellegváron¹ levő iskolájába.

Négy évig jártam oda, '87 és '91 között. Nagyon szerettem ott, mert szépen, türelmesen bántak

¹ Jelenleg Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolája

A türei elemi iskola

Türe: Kilátás a Felszegre

velem, és más iskolákkal ellentétben, senki sem volt durva velünk. Mivel adventista családból származom, nem ettem a disznóhúst, de édesanyám megbeszélte egy kedves szakács nénivel, hogy amikor ilyenféle étel van, akkor nekem mást adjanak (csirkehúst, tojást, sajtot).

Akkoriban szorjóttek oda a hollandok, németek és angolok: kaptam jó ruhákat, cipőt, bakancsot. Fejlődtem az írás-olvasás terén, és valamennyire megtanultam a hallássérültek jelbeszédét is.

Kilencedik osztálytól a Cukorgár utcai román nyelvű hallássérült szakiskolába jártam tovább, ahol elvégeztem a tizenegy osztályt. Eközben, 16 éves koromban alámerítkezéssel megkeresztelkedtem a kolozsvári magyar adventista imaházban, unokatestvéremmel, Török Tihamérral együtt. Chețan Emil bácsi keresztelt meg minket, mert ő volt akkor a lelkészünk. Nagyon jó lelkész volt, és nagyon szeretett minket, de azóta már sajnos meghalt.

A Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolája, Kolozsvár

református barátommal együtt, aki jobban ismerte a jelbeszédet, megtanítottuk nekik a Miatyánkot.

Ifjúkorom

Az iskola elvégzését követően dolgozni kezdtem az ICRAL vállalatnál, mint szobafestő. Itt az egyik csoportvezető sörrel kínált, és én akkor egyszer megkóstoltam azt.

A munkások közül többen csúfolkodtak velünk, fiatalokkal, sokat ittak, és csúnyán beszéltek.

Két évet töltöttem ott, amikor is '96-ban felbomlott az ICRAL vállalat. Én közben idegileg és lelkileg nagyon legyengültem, és ezért végül még abban az évben betegnyugdíjaztak.

Attól kezdve már csak itthon voltam. Itt csak egy kis csoport

A szakiskola elvégzésekor készült fotó

Ott a bentlakásban néha olvastam a Bibliát, és este lefekvéskor imádkoztam. Sokan voltunk egy szobában, és a némák is szerettek volna imádkozni, ezért egy

A mi kis türei gyülekezetünk

Faragott kapu

gyűlt össze szombatoként, és ezért is elkezdünk járni unokatestvéremmel, Török Júliával együtt Bánffyhunyardra, ahol akkoriban egy adventista gyülekezet kezdett beindulni. Nagyon jó barátokat szereztem: megismerkedtem Jancsó Erikkel, akivel azóta is tartjuk a barátságot, Bakos Öcsivel Egeresről, és egyéb kedves személyekkel.

A testvérek buzdítására többet kezdtem olvasni a Bibliát. Ma már naponta olvasom, más lelki könyvekkel együtt, és rendszeresen imádkozom. '96-tól kezdve elhagytam a húst és a kávé is,

mert éreztem, hogy nem tesznek jót az egészségemnek. A dohányzást sosem próbáltam ki.

Isten védelmében

Mindig is szerettem Istent, és egyre jobban tudatára ébredtem az Ő oltalmának. Ha pl. alkalmira vártam és

imádkoztam, Ő kirendelte azt: mindig felvett valaki. Máskor pedig az történt, hogy a vonaton, Kolozsvár és Gorbó között egy rossz ember megtámadott, letépte a napszemüvegemet, és kidobta az ablakon. Ekkor imádkoztam Istenhez, és az illető tovább már nem bántott.

'98-ban, 23 éves koromban beleszerettem egy lányba, azonban csalódás lett a vége, és el akartam venni az életemet. Lenyeltem egy nagyobb adag gyógyszert, azonban Isten könyörült rajtam, és megmenekültem.

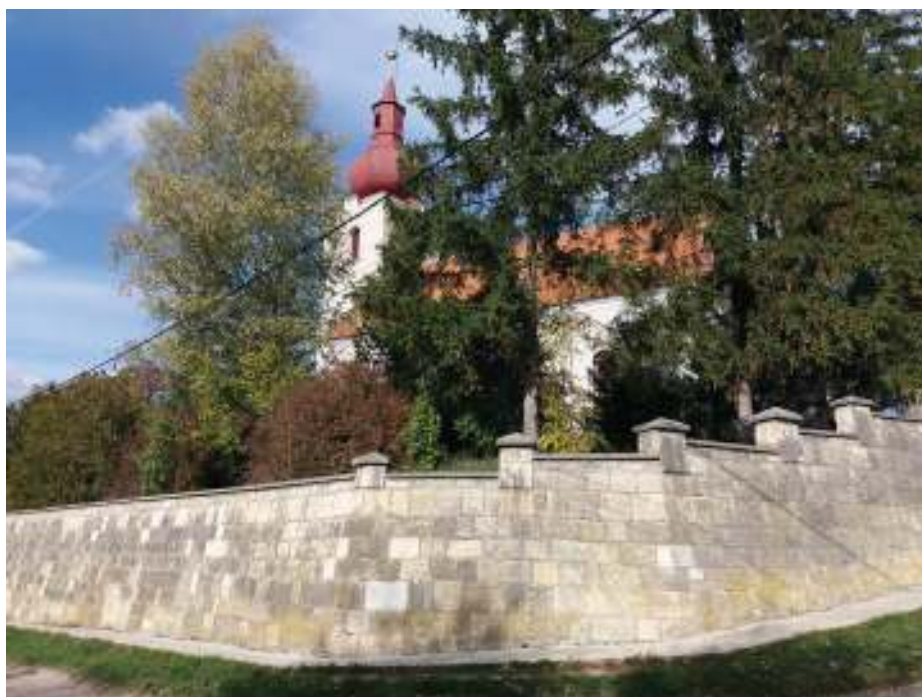
Az egyedüllét miatt sokszor tört rám azóta is a csüggedés, és

Sátán többször kísértett öngyilkossági gondolatokkal, de Isten mindig megtartott. Ezért is sokat böjtölök és imádkozom az Ő oltalmáért engem és sok ismerősemet, barátomat illetően.

Életem Vele

Ma, 42 évesen még mindig egyedül vagyok, és habár sokszor vágytam arra, hogy legyen egy hozzám illő házastársam, Isten még nem rendelte ki. De nem haragudtam meg ezért Istenre, hanem bízom Benne, és keresem a Vele való együttlétet, vágyva arra, hogy minél hamarabb otthon legyek Nála.

Szüleimnek sok türelmük van velem, és én tudom, hogy nagyon szeretnek. Édesanyám mindig meghallgat, tanácsol és bátorít. Én segítek neki a kerti munkában, és édesapámnak a méheknél. Ezenkívül fát vágok, felásom a kertet. Régebben sokat faragtam, fa-csillárokat és imádkozó kezeket, amelyeket odaajándékoztam barátaimnak, ismerőseimnek.

A türei református templom

Édesanyám fiatalkori képe

A zene ajándéka

Három éves koromban nagyon megijedtem, amikor valakit harmonikán láttam játszani. Tíz-tizenegy éves lehettem, amikor télen, kint az utcán harmonikáztak. Újból nagyon féltem,

és elrejtőztem a pajtában. Ekkor édesanyám ezt mondta édesapámnak:

– Ez így nem megy tovább. Azonnal vennünk kell neki egy harmonikát!

Megtanultam egyszerre gitárral, szájharmonikával és énekkel is dicsérni Istent

Megvették, és rátették a kezemet, hogy lássam mi az, és ne féljek. Lassan megszerettem, és megtanultam játszani rajta. Az évek folyamán sorban megtanultam szájharmonikán, majd gitáron, harmóniumon és villanyorgonán, és legutóbb furulyán és pánsípon is játszani. A Reménység Hangja Rádió kolozsvári stúdiója segítségével kiadtam három CD-t is, amelyeken több hangszeren játszom és énekelek.

Várva Őt

Szeretek súlyozni, és sokat gyakorolok. Türeben van egy régi ház az ortodox templom mellett, melyet a testvérek megvettek imaháznak. Ma már romos állapotban van, és senki sem jár oda, csak én töltök ott sok időt. Van ott egy faragóasztal, meg súlyok a földszinten, az emeleten pedig egy régi villanyorgona. Ott csendben lehetek Istennel, és várom Őt.

Nem foglalkozom a filmekkel meg a számítógéppel. A televízióban csak a Reménység tévécsatorna adásait szoktuk megnézni. Szeretem a lelki, Istenről szóló könyveket, és magyarul meg románul is olvasok.

Legnagyobb vágyam az, hogy az Úr vigyen el minél hamarabb, és ugyanakkor üdvözljenek a családom tagjai, a türei ismerősök, és minden barátom. Ugyanakkor rendszeresen imádkozunk

másokkal együtt egész Kalotaszegért is.

Kedves Olvasók! A Filippi 4:6-7 verseivel szeretnék búcsúzni tőletek:

„Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt. És az Istennek békessége, mely minden értelmet felül halad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.”

Az Úr segítsen meg minderre. Ámen.

Simon László, Türe

A már romos állapotban levő imaházunk

A nagy küzdelem

A kereszténység története (2. rész)

Jeruzsálem eleste

Cesztiusz Gallusz seregének legyőzését a zsidók diadala követelte. Ugyanakkor számos titkos csoport tűzte ki célul azt, hogy a rómaiak uralmát az e hatalom képviselőinek megölése által ellehetetlenítse. A zsidó területek állandósult lázongásai miatt Néró császár 67 tavaszán új helytartót nevezett ki Júdeában a rend helyreállítására: *Fláviusz Vespásziánuszt* (9-79), aki élete során többek között sikeres légióparancsnokként és Afrika tartomány prokonzuljaként is szolgált.

**Vespásziánusz császár
mellszobra**

Ő seregével azonnal útnak indult, és behatolt Galilea tartományába, ahol sikerült megsemmisítenie minden ellenállási gócpontot. 68 tavaszán átkelt a Jordánon, és Jeruzsálem fele tört. Eközben azonban Rómában olyan eseményekre került sor, amelyek egyelőre megállásra késztették.

Néró bukása

Néró visszaélései és kegyetlensége egyre több ellenséget

**Aki leromboltatta Jeruzsálemet:
Vespásziánusz fiának, Titusz hadvezérnek a mellszobra**

szereztek számára a szenátusban és a birodalom egyéb vezetői között. Így 68 márciusában, Gallia legátusa, Caius Vindex fellázadt a

császár ellen, és Servius Galba hispaniai helytartónak ajánlotta fel a trónt. Galba seregének közeledtére Nérót cserbenhagyta legfőbb védelmezője is, a pretoriánus testőrség prefektusa, Caius Sabinus. Ekkor a szenátus bátorságra kapva, ezen év június 8-án halálra ítélte Nérót, aki másnap, menekülés közben öngyilkos lett.

A birodalomban polgárháborús helyzet alakult ki. A trónért különböző katonai parancsnokok harcoltak, kik ellenfelükkel végezve, fondorlatos és véres események során gyors egymásutánban követték egymást. Másfél év alatt így négy császárról is beszélhetünk: Galba után Otho következett, majd Vitelliusz, és végül 69 decemberében maga a már említett Fláviusz Vespásziánusz, a Fláviusz dinasztia megalapítója.

A dolgok lecsillapodásával, a császárrá koronázott Vespásziánusz fiát, Tituszt bízta meg Jeruzsálem elfoglalásával. Az apa gyors és eredményes hadjáratot várt el fiától, hogy ekként az új dinasztia hírnevét megalapozhassák.

A jeruzsálemi templom mai elképzelés szerinti makettje

A júdeai helyzet

Térjünk hát vissza Jeruzsálembe. Amint az előző részben is említettük, Jézus évtizedekkel azelőtt elhangzott figyelmeztetésének engedelmeskedve, a jeruzsálemi keresztény gyülekezetnek 66-ban, a város első ostromakor teljes létszámban sikerült elmenekülnie Pellába, a Jordánon túlra. Ezennel mintha a Szentlélek is egészen eltávozott volna e városból, ahol csak a Jézust elutasítók maradtak – gazdagok és szegények egyaránt.

Ha az Úr Jézus által hirdetett szeretetnek nem, a római uralom iránti gyűlöletnek még amúgy sem sikerült egybekovácsolnia a zsidókat, hanem különböző pártokra szakadva, egymással versengtek. A fő riválisok *Simon ben Giora*, a júdeai zélóták, és *Giszkalai Jochánán*, a galileai zélóták vezérei voltak.

Mindketten csupán saját magukat tartották méltónak az elsőbbségre, s így egymás elpusztítására törekedtek. Ezen kívül fontos szerephez jutott *Eleázár ben Simon* is, az úgynevezett „templom-párt” vezetője, akit azonban később az előző kettőnek sikerült megsemmisíteni.

E fegyveres frakciók a római uralom és azok kiszolgálói ellen és egymással is harcoltak, s ugyanakkor a szegény, védtelen népet is zsarolták. A városban levő kb. 30.000 fanatikus zélóta, kik a Messiási uralom fegyverrel való előkészítőjének tartotta magát, a mérsékeltebb, józanabb gondolkodású lakosságra is megvetéssel és gyűlölettel tekintett.

A végzetes pészach

A 70. év pészachjának (a zsidók húsvétjának) megünneplésére kb. egy millió zsidó érkezett Jeruzsálembe az akkor ismert világ min-

Jeruzsálem úgynevezett orosz negyedében a régészek rátaláltak a Jeruzsálem ostroma idejéből ottmaradt balliszta-köngolyókra

den tájáról. A városban és a környékén levő hatalmas, gyanútlan tömeget a meglepetésszerűen érkező római légiók és segédcapataik villámgyorsan körülzárták, és

élelmiszer- és vízhiány idején, s így szinte mindannyiukkal az éhség, a járványok, a belviszály vagy a rómaiak végeztek.

Titusz (teljes nevén *Titusz Fláviusz Vespásziánusz*, 39-81), a 70. év májusában 70.000 embert számláló sereggel vonult Jeruzsálem ellen. Körülvették, és több tábornok építettek köré, pl. az Olajfák hegyére is. Hatalmas hadigépekkel támadtak: a 400 méter hatótávolságú kőhajítógépek például, a *balliszták*, akár 30, sőt a legnagyobb méretűek akár 80 kg-os köngolyókat is repíthettek a nap 24 órájában a védfalakra és a városra.

Az ostrom összesen öt hónapig, azaz májustól szeptemberig tartott.

A rómaiak a legkülső, északi falat már a tizen-

Kisméretű római balliszta (kőhajítógép)

beszorították őket a falak mögé. Ilt azután rettenetes tragédia várt rájuk: a zsidó katonai vezetők nemkívánt teherként tekintettek rájuk az ostrom miatt kialakult

ötödik napon áttörve letáboroztak a második, beljebb levő védfal előtt, amikor is a zélóta seregek - a közös veszély miatt ez alkalommal egyesült – Simon és Jochánán ve-

Ami a templomból megmaradt: a Templomhegy támfalának egy része, melyet Nagy Heródes építtetett i.e. 20-ban (szemben). Ma a zsidók *Siratófalnak* nevezik.

zérekkel az élen kitörtek, elkergettek őket, és felgyújtották a falak ellen épített ostromműveket. A rómaiak megdöbbentek, és új tak-

tikát választottak: egy 7 km hosszú fallal vették körül a várost, hogy így senki se távozhasson vagy jöhessen oda be, majd várni kezdtek.

Az ostrom folytatódik

Eközben a városfalakon belül borzalmas helyzet alakult ki: habár a vezetőségnek eldugott élelmiszerraktárai voltak, mégis a népet zsarolták továbbra is azok utolsó falatjáért. Kínzások, csonkítások, emberevés, százezrek éhhalála, halálos járványok és a frakciók egymást gyilkolása jellemzi ezen időszakot. Azokat, akiknek sikerült kimenekülniök, legyenek akár nők, gyerekek vagy idősek, a rómaiak elfogták és a város körül a falakkal szemben keresztre feszítették.

A bent megholtakat a zélóták kidobták a falakról, úgy hogy az ostrom vége felé már 600.000 holttest oszladozott a szurdokokban és a falak tövében, rettenetes bűzt árasztva.

Titusz többször is megadásra szólította fel őket, ám a fanatikus harcosok hittek abban, hogy Isten

Titusz diadalíve Rómában, melyet a zsidó háborúban elért győzelme emlékére emeltetett

csodát fog tenni értük és szent templomáért, s így visszautasították az ajánlatokat.

Milyen rettenetes tévedés az, ha valaki gonosz tettei és jelleme miatt már egyáltalán nem hasonlít az Üdvözítőre, és habár valójában Sátánt szolgálja, mégis igényt tart Isten különleges oltalmára...!

Vajon ma, békeidőben, nem vagyunk-e mi is sokszor szeretetlen, egymást megszomorító, hamis ál-keresztények, akik miközben a vallás külső jeleit megtartjuk, a valódi megtérés és bűnbánat szándéka nélkül jövünk Isten elé?

„Ha eljöttök, hogy színem előtt megjelenjete, ki kívánja azt tőletek, hogy pitvaraimat tapossátok? (...) Bűnt és ünneplést együtt el nem szenvedhetek. (...) Mosódjatok, tisztuljatok meg, távoztassátok el szemem elől cselekedeteitek gonoszságát (...) Tanuljatok jól tenni, törekedjete az igazságra...” (Ésajás 1:12-13,16-17)

„Teremjete azért a megtéréshez illő gyümölcsöket, és ne mondogassátok magatokban: Ábrahám a mi Atyánk! Mert mondom néktek, hogy az Isten ezekből a kövekből is támaszthat fiakat Ábrahámnak. Immár pedig a fejsze rávettetett a fák gyökerére: minden fa azért, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és tűzre vettetik.” (Lukács 3:8-9)

A végorák

Több havi várakozást és éheztetést követően, a római sereg támadásba lendült, és áttörve a belső falakon is, szeptember 25-én elfoglalta a várost és felgyújtotta a templomot. A magasztos épület

Részlet Titusz diadalívéről: római katonák a templomból származó zsákmányt cipelik, közöttük a hétágú gyertyatartóval, a Menórával (dombormű).

elpusztítását Titusz nem akarta, ám a felbőszült katonákat nem lehetett megállítani: válogatás nélkül gyújtogattak és öldöstek le mindenkit, amíg a vér bő patakokban folyt le a lépcsőkön és tócsákban állt az utcákon. A várost és falait lerombolták, az életben maradtakat kivégezték vagy fogságba hurcolták, a rablott kincseket pedig Rómába vitték.

E zsidók elleni háborúban egyesek szerint két millió izraelita pusztult el. Jeruzsálem körül 80 km körzetben minden fát kivágtak az ostromművek megépítéséhez, végérvényesen megváltoztatva a vidék éghajlatát és jellegét.

Jézus, munkássága vége felé, előrelátva Jeruzsálemnek és népének pusztulását, ekként szólt:

„Kígyók, mérges kígyóknak fajzatai, miképpen kerülitek ki a gyehennának büntetését? (...) Jeruzsálem, Jeruzsálem! Ki megöli a prófétákat és megkövezed azokat, akik te hozzád küldetted, hányszor akartam egybegyűjteni a te fiaidat, miként a tyúk egybegyűjti kis csirkéit a szárnya alá: és te nem akartad. Ímé, pusztán hagyatik néktek a ti házatok. (...) Nem látjátok-e mind ezeket?

Bizony mondom néktek: Nem marad itt kő kövön, mely le nem romboltatik.” (Máté 23:33,37-38, 24:2)

Jeruzsálem pusztulása az Istent végleg elutasító világ végső pusztulásának előképe. Az úgynevezett „nyugati demokráciák” Istentől való elfordulása, a paráznaságnak, fajtalanságnak, kegyetlenségnek, szülők iránti szeretetlenségnek és mindenféle más bűnnek a tévécsatornákon és Interneten való szüntelen áramlása - és ezen gonoszságok elhatalmasodása a Bibliát elvető, hitetlenségbe süllyedt tömegek életében - megveti a végső nagy csapások ágát, amikor mindenkinek le kell aratnia azt, amit vetett.

De ma még hangzik a kegyelem hívása: térjünk meg szívből lelkünk nagy pásztorához, szakítva mindazzal, ami gonosz és ördögi e világban, hogy miránk is érvényes lehessen az Úr ígérete:

„Ne félj, te kicsiny nyáj: mert tettszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot.” (Lukács 12:32)

Az Ő szent Fia vére által. Ámen.

(Folytatjuk)

Jancsó Erik,
Szászfenes

Egészségünk:

Tanácsok...

... amelyek jó egészsé- günket szolgálják

„Szeretett barátom, kívánom, hogy mindenben jól legyen dolgod, és légy egészséges, amint jó dolga van a lelkednek.” (3 János 2)

A tojáshoz kötődő higiéniai szabályok

A tojás, ha a tyúkokat egészségesen, tisztán tartják, fehérje- és vitamindús, hasznos és jó étel-
szer. Sok helyen azonban a tyúkot személtakarító, rothadt ételeket

érdemlő jószággént tartják számon.

Sokszor láttam falun azt, hogy a földön levő piszkos lábosba töltik a megromlott levest, és más romló ételeket, penészes kenyérdarabokkal együtt. Sokszor már több centiméteres pe-

nész áll e

„takarmányon”, amikor is valamennyi korpát meg málélisztet keverve hozzá, a gazdaszszony a tyúkok elé teszi.

Kevesen gondolnak arra, hogy a tyúk tojása és húsa abból lesz, amit az állat megeszik: ha azt a szörnyűséget még a kutya is utálja, akkor va-

jon jót fog-e tenni a sajnos nem túl sok ésszel megáldott tyúknak? És milyen lesz a tojás és hús minősége, és mekkora a fertőzöttségi szintje?

Hány meg hány gazdaságban láthatunk beteges, rossz kinézetű, állandóan pusztuló tyúkokat.

A legjobb takarmány a gabona

A baj okát felfedezendő, először is a takarmányuk minőségét kell megvizsgálni. Ugyanígy, az ivóvizüket is állandóan cserélni kell azért, hogy friss és tiszta maradjon. Másrészt naponta elegendő napfénynek kell érnie őket. A sötét, naptól elzárt helyeken tartott madarak betegek lesznek.

Valóban, a „tyúkeszű tyúk” nem sokat tud, és mindenbe belekóstól, de nekünk okosabbnak kell lennünk nála. Ezért a zöld fű csipegetésén kívül csak tiszta gabonaszemet kaphat, friss zölddel együtt, és esetleg nem penészes, helyesen megszáritott kenyeret, főtt burgonyával és egyéb zöldségekkel kiegészítve. A tojás héjának keménységét a korpában levő kalcium és magnézium is előmozdítja.

Ugyanakkor a tyúknak, mint élő állatnak a lelki egészsége sem elhanyagolható. Nem szabadna őket kakas nélkül, túl kis helyen összezárva, megfelelő természeti környezet nélkül tartani.

Ideális az lenne, ha dróthálós, tágas rekeszük füves gyümölcsös-kert mellett lenne felállítva, ahol

Baromfitartás helyesen – füves részen, szabad levegőn

naponta legalább kétszer, a fák alatt kedvükre kapirgálhatnak.

Egy másik nagy probléma – a csordák eltűnése miatt maholnap ritkaságszámba menő – trágyadomb. Minden vidéki háztáji gazdaság évszázados emblémája az ebben kapirgáló tyúksereg, a legtetején örökdő és kukorékoló kakassal együtt.

Itt azonban tudni kell azt, hogy a *szalmonellával* és számos egyéb kórokozóval és mérgező anyaggal fertőzött disznó, marha és egyéb állati trágyában nincs mit keresniök a tyúkoknak.¹ Kellemes meglepetés volt számomra e szempontból évekkel ezelőtt Kajántó régi házait végigjárva azt látni, hogy a régi gazdaságok esetében a csúrt, istállót az udvar hátsó részében volt szokás megépíteni, és az összes trágyát e mögé dobták. A tyúkok csak a kövezett udvaron tartózkodhattak, nem férve hozzá a trágyadombhoz.

Ugyanígy, óvni kell a tyúkokat a többi állat – kutya, macska – sokszor számos féreglárvát tartalmazó ürülékétől is.

A kilencvenes években olvastam a magyarországi rendőrség hivatalos havilapjában egy Köjál-

jelentést a tojás állapotáról. E szerint akkoriban a magyarországi tojáshozam gyakorlatilag 100 százaléka – a szervezetünket oly

¹ A trágyalé az, amely a kutakat is fertőzi, és a saját trágyájának megevésére többek között a disznó van kárhóztatva (ő egy koprofág lény), amely Isten Igéje szerint fogyasztásra teljesen alkalmatlan, tiltott állat.

Baromfilegelő

könnyen megtámadó - szalmonellával fertőzött volt, mely kórokozó a tojás héján nagymértékben tartózkodik.

Ezért mindig mossunk kezét azonnal, miután tojással járunk, anélkül hogy valami mást is megfognánk. A vásárolt, avagy a tyúkoktól frissen nyert, ám piszkos tojást érdemes használat előtt langyos, enyhén mosogatószeres vízben megmosni és ezután leöblíteni, és azonnal megtörölni itatószalvétával, mivel a vizes környezethez hasonlóan, a nedvesség is elősegíti a szalmonellának a tojás belsejébe való behatolását a héj pórusain keresztül.

„A vizes környezet növeli a szalmonella jelentette veszélyt. Ezért a tyúktojást nem szabad a hűtőbe tevés előtt megmosni, hanem csak a felhasználás előtt, mert a kórokozó a

nedves tojáshéjon keresztül könnyen bejuthat a tojás belsejébe a hűtőben történő tárolás során.”²

Nem helyes a tojást piszkosan megtörni, főzni, vagy az asztal munkafelületére letenni. A tisztának tűnő vagy már megmosott tojást is használatkor egy darab papírra tegyük, amellyel együtt azután az üres héjat is eldobjuk. Ugyanakkor a nyers tojást nem kellene a tányér vagy tál szélén megtörni, hanem egy késsel vagy más evőeszközzel tegyük ezt, amit

² Tóth Gábor: *Beteg táplálékaink*, 234. oldal. Pilis-Vet Kiadó, Pilisvörösvár, 2006

Szalmonella

A *szalmonella* egy baktériumnemzetség. Egyenes pálcá alakú, embert és állatot egyaránt fertőző, patogén (betegségokozó) paraziták. A *Salmonella typhi* például a hastífusz okozója. Az étel-miszer fertőzésekben az utóbbi évtizedekben világszerte a *Salmonella enteritidis* foglalta el a vezető szerepet. A szalmonella baktérium oly módon él a kacsa, liba, csirke, galamb, stb. bélcsatornájában, „hogya a gazdaszervezetet általában nem betegíti meg, az embert viszont igen.” (Tóth Gábor: *Beteg táplálékaink*, 233. oldal)

A verebek, galambok a szabadon tárolt kukoricát, gabonát is befertőzhetik. A természetbe kijutó, folyóvizet, kutakat megfertőző szennyvíz, a kertek, földek hígtrágya-lével való kezelése, valamint a beteg, elhullott állatokból készített takarmányliszt (húsliszt) nagy szerepet játszanak a szalmonella terjesztésében és a visszafertőzésben. Másrészt a nagyipari módszerekkel tartott, egyre gyengülő immunitású szárnyasok bélrendszerében megnövekedett a szalmonella szintje.

A szalmonella forrása lehet tehát a jól fel nem főzött, vagy nem pasztörözött tej és termékei, az ezekből készült ételekkel együtt, a nem kellően hőkezelt tojás, a baromfi, sertés és marhahús, a szennyezett zöldség és gyümölcs, és a fertőzött víz.

A járványok hátterében főleg a higiéniai szabályok be nem tartása áll.

azután rögtön a mosogatóba helyezünk és elmosunk.

A tojást mindig hideg helyen (hűtőben, hűvös kamrában, pincében) kell tárolni, egy pontos rend

szint helyezve el a napról-napra bejövő hozamot – pl. több tojástartóba. Helytelen dolog kosárban vagy fiókban egymásra helyezni őket úgy, hogy végül az egy-két napos tojások közé akár a több hete véletlenül ott maradtak is keveredhesse-

nek. Ami a húst illeti: ennek esetleges fertőzöttsége miatt fontos külön vágólapot használni számára, és külön a zöldségeknek. Miután hússal dolgoztunk, a vágódeszkát/lapot – mosogatószert is használva – alaposan meg kell mosni. A húst mindig alaposan kell hőkezelné (főzni, sütni).

Ügyeljünk a vágódeszka tisztaságára

Szalmonellózis

A *szalmonellózis* (szalmonellafertőzés) következtében, a 6-48 órás lappangási időt követően leggyakrabban gyomor-bélrendszeri panaszok jelentkeznek: hányinger, hasi fájdalom, hányás, hasmenés, láz, hidegrázás, elgyengülés. A betegség lefolyása általában 2-3 nap, de egyes esetekben, főleg gyerekeknél és időseknél elhúzódhat, és súlyos komplikációk (mellhártya-, agyvelő- és csontvelőgyulladás, idült bélgyulladás, stb.) léphetnek fel. Az említett tünetek esetén rögtön orvoshoz kell fordulni.

Házilag készült majonéz

Emlékszem egy esetre, még a kilencvenes évek végéről, amikor a Magyarországra való áttelepülés sokkal nehezebb volt: egy erdélyi

Üzleti majonéz

fiatal nőnek, az ottani orvosi vizsgálatokat követően, nem adták meg a letelepedési engedélyt, amíg a szervezetében levő rendkívül nagy szalmonella szintet – amelyről ő előzőleg nem is tudott – gyógyszeres kezelés révén le nem csökkentette.

Ne feledjük: a tyúkok tojóhelyeit is tisztán kell tartanunk, rendszeresen cserélve az alattuk levő szénát, szalmát – ekként a nyert tojások héja is tisztább lesz.

A tojás jó hőkezelése – például keménytojás főzése – esetében a szalmonella elpusztul. A lágytojásban és a házilag készült majonézben sajnos fennmaradhat.

A nyers tojást tartalmazó termékek esetén – pl. majonéznél

– jó az, ha a tojássárgába csorgatott olajjal együtt citromlevet is csepegtetünk. A savas kémhatás valamilyenre gátolni fogja a kórokozók szaporodását.

A kereskedelemben kapható majonézek pasztörözésen mennek át, így fertőzőtség szempontjából biztonságosabbak.

Egy rossz szokás: egyes nők, a kalciumbevitel növelése szempontjából a nyers tojáshéjat szárítják, porrá törik és pl. mézbe kavarva fogyasztják. Ez egészséget károsító, helytelen módszer.

Ehelyett, a kalciumbevitel helyes szintje a teljes őrlésű gabonatermékek, müzli, zöldségek, gyümölcsök, magvak, diófélék és hüvelyesek rendszeres és bőséges fogyasztása révén biztosítható.

Ezennel búcsúzunk, és jó egészséget meg kellemes főzést kívánunk!

Csontritkulás ellen a tojáshéjpor helyett inkább korpás kenyeret használjunk

Az e cikkhez felhasznált fő irodalom:

Tóth Gábor: *Beteg táplálékaink. A szalmonellától a madárinfluenzáig – és azon túl.* 232-240 oldalak: *Az állati eredetű termékek régi-új szennyezője, a Salmonella* című fejezet. Pilis-Vet Kiadó, Pilisvörösvár, 2006.

Tóth Gábor Magyarországon széles körben ismert élelmiszeripari mérnök. Számos egészségügyi témájú könyv szerzője, és rendszeresen tart előadásokat az egészséges táplálkozásról és a helyes életmódról.

(J.E.)

A hónap receptje

Paradicsomleves szójagranulátummal

Két sárgarépát, egy szál petrezselyemgyökeret és egy kis szelet zellert apró kockákra vágunk. Kb. 1 liter vízzel és egy kisebb hagymával enyhén sós, ételízesítő vízben főni tesszük. Ha tíz percgig főtt, két jó marék szójagranulátumot dobunk bele, és tovább főzzük négyöt percgig. Eközben külön felforralunk 1 liter paradicsomlevet is. Ha túl sűrű, egy kis vízzel hígítjuk, és ízlés szerint sózzuk.

Egy kis lisztből és 2-3 evőkanál olajból arany színű rántást készítünk. A két levest összetöltjük, belevágyjuk a rántást, majd mikor újra felfő, 2-3 marék apróra törtelt cérnámetéltet szórunk bele.

Jól megkavarjuk, még 1-2 percgig főzzük, majd 1-1 kisebb marék apróra vágott zeller- és petrezselyemzöldet keverünk hozzá. Levesszük a tűzről, és lefedve állni hagyjuk 10 percgig.

Luther jelleme

Luther életét és hátramaradt írásait tanulmányozva, egy hozánk hasonló, „hús-vér” ember tűnik fel, aki nem volt mentes a tévedésektől, csüggedéstől, heveskedéstől – de mint iránytű mutatója észak felé, mindig is tudta ki felé kell fordulnia élete minden bújában-bajában, sikerében vagy nyomorúságában.

A fiatal Luther

A jellemóriások – ha egyáltalán vannak ilyenek – titka nem különleges képességeikben rejlik (az amúgy is Istentől kapott jó képességekkel sokan bírnak), hanem abban a készségben, amelylyel hajlandók Isten akaratát keresni, és annak magukat alávetni, engedve hogy életük történései, bukásaik és győzelmeik során Ő maga formálja át őket a saját képére és hasonlatosságára.

Az egyik vád, amellyel őt illették, az a nyelvezetének – főleg mai füllel hallva – sokszor nem túl udvarias, szókimondó és felkavaró jellege. Valóban, ő annyira törekedett az őszinteségre, hogy képtelen volt a – napjaink politikájában is oly megszokott – számító, körmönfont diplomáciára, s így a maga érdekéről elfeledkezve, nem egyszer fejfelé rohant neki a veszélynek.

Igen, mert ő, a bűnös, Isten kegyelmére szoruló ember, csak Krisztusért élt, és csak az Ő ügye

előrehaladását tartotta fontosnak.

Azt sem szabad elfeledni, hogy az ő egyedüli fegyvere a kimondott és írott szó volt egy olyan világban, ahol mindent összeropantó hadseregek, gátlástalan, elszánt „titkosszolgálatok”, ördögi kínkamrák és tele kincstárak álltak a reformáció ellenségeinek szolgálatára, kik Luthert és a reformáció elfogadóit halálra üldözték.

De ahogy Pál apostolt idézve Luther is elmondta: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róma 8:31)

És az Úr megőrizte őt, és a protestáns fejedelmek csoportját úgy, hogy a reformáció ügye tovább haladhatott, egészen napjainkig.

Bölcs Frigyes szász választófejedeleme (1463-1525),
Luther és a reformáció pártfogója

Luther és ellenfelei

Először is, azon kor hangulatát felidézendő, tekintsük meg az egyik nagy ellenségének, György szász hercegnek ellene írt sorait, melyeket az egy álnéven kiadott művében terjesztett:

„...Te nyughatatlan, becstelen és esküszegő, kámzsás fickó! Te egymagad vagy a legnagyobb, legvaszkosabb számár és bolond, te átkozott hitehagyott! Ez veti majd végét vérszomjas szíved, bosszúvágyó lelked, és ördögi akaratod árulásainak és álnokságainak, amikre te, Luther, felebarátaid ellen dühöngve, mint veszett kutya, tátott szájjal, szüntelen merészkedel. Te becstelen gazember! Te ördögi barát! (...)

Pfuj neked, te szentségtörő, megszökött barátoknak és apácáknak, eltántorodott papoknak és minden hitevesztetteknek kerítője. Hej, doktor Szégyen-Luther! Kedves doktor Főszámár, megjósolhatom neked, hogy a mindenható Isten nemsokára megtöri hatalmadat, és véget vet gonosz, otromba számárságodnak.

Te, disznóvályú-doktor! Számárfül-doktor! Posztósipka-doktor! Hetvenkét ördög visz le majd elevenen a pokol fenekére. Gondom lesz rá, hogy tüzet okádj majd, mint a pokol kutyája, és végül elégeds magadat. Véres fővel küldelek le a pokol mélységébe, a marcangoló ördögnek és az ő rima anyjának.”

A kereszten függő Megváltót csúfolókhoz hasonlóan, az igazságnak ellent álló, Igei érvekkel nem rendelkezők mindig is a gyalázkodás, ármánykodás, fenyegetőzés és vérontás sátáni eszközeihez nyúltak. Hogyan válaszolnánk ilyen helyzetben?

Luther elhatározza, hogy imádkozik a hercegért, és barátait is erre buzdítja, „...hátha valamikor még megmentetik, és Saulból Pál-lá lesz.” Sőt, 1525-ben levelet is ír neki, melyben többek között ezt mondja:

1 Luther összegyűjtött műveinek erlangeni kiadása, 25. kötet, 129. oldal, (idézte dr. Walther Vilmos: *Luther jelleme* című könyvének 154. oldalán.)

„Tudja meg fejedelmi kegyelmességtek, hogy fejedelmi kegyelmességtek szívéért mindezideig szorgalmasan könyörögtem, és még most is könyörgök.”

De a helyzet nem változik. Egyik, 1528-ban kelt levelében ez áll:

„... Hát sohasem hagyja már abba ez a megháborodott ember? Ha meg lehet őt téríteni, én Uram, Jézus Krisztus, térítsd meg már! Ha pedig nem, legalább álljad útját! Miért akadályozza és szidalmazza oly sokáig a tiedet, a te Igédet és a te ügyedet?...”

1538-ban pedig így nyilatkozik barátai körében:

„Naponként imádkozom György hercegért, és a mainzi érsekért is.”²

A Johann Tetzel-el való konfliktusa

Tetzel volt az első, aki a 95 tétel miatt haragra gerjedt Luther ellen. Habár Luther csupán a té-

Johann Tetzel (1465-1519), dominikánus szerzetes és Lengyelország nagyinkvizitora: a reformáció közvetett elindítója

telek elfogulatlan megvitatását szerette volna, Tetzel mégis azonnal lázadással, a keresztyén hit lerombolásával, és eretnekséggel vádolta, pellengért, börtönt, tűz- és vízhalált követelve számára.

Brandenburgi Albert (1491-1545), mainzi bíboros-érsek, birodalmi főkancellár, Luther és a reformáció nagy ellensége

Csakhowa a dolog rövidesen annyira elmérgesedett, hogy a Rómából az ügy kivizsgálására odaküldött megbízott, Miltitz Károly úgy döntött, hogy a bosszús közvélemény kiengesztelése érdekében őt teszi felelőssé a kiob-bant válságért.

Maga elé rendelte a szerencsétlen embert, aki valójában csak eszköz volt a felsőbb parancs teljesítésében, de az nem mert eljőnni, mivel útközben életét féltette a néptől. Ekkor Miltitz ment el hozzá Lipcsébe, és megfenyegette: a pápa elé terjeszti az ügyet, büntetés végett. Tetzel ezt hallva a félelemtől és izgalomtól súlyosan megbetegedett, annyira, hogy a következő évben bele is halt.

A pápaság által bűnbaknak kiáltott ember mellett már senki sem mert kiállani – kivéve egyvalakit. A kétségbeesés marcangolta

beteghez egy vigasztaló levél érkezett, melyben többek között ez állt: „A gyermeknek egészen másvalaki az atyja.”³

Valóban: a tulajdonképpeni felelősség a megbízókat illette: a bűnbocsátó cédulákat elrendelő bullát kibocsátó pápát, a mainzi érseket – és, az újabb kutatások szerint az egész ügy háttérében álló Jakob Fuggert és családját, kik az akkori leggazdagabb és legbefolyásosabb családként Augsburgból az egész Európa gazdasági és politikai játszmáira nagy befolyással bírtak.

De vajon ki nyújtotta ezen üdítő italt a betegnek? Ugyanaz a Luther, aki mindenki irányában alkalmazni próbálta a krisztusi szeretet elvét.

Luther alázata

Az emberek nagy részének mindenkor vágya volt az önfelmagasztalás. De Jézus ekképpen figyelmeztet: „Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok, és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.” (Máté 11:29)

A Korinthusban kialakult áldatlan helyzet miatt Pál ezt írta nekik:

„Azt értem pedig, hogy minde-nitek ezt mondja: Én Pálé vagyok, én meg Apollósé, én meg Kéfásé, én meg Krisztusé. Vajon részekre osztatott-é a Krisztus? Vajon Pál feszített-é meg érettetek, vagy a Pál nevére keresztesztetett-é meg?” (1 Korintus 12-13)

Pálhoz és a többi apostolhoz hasonlóan, Luther Mártont is - a reformáció elindítójaként – Sátán az önfelmagasztalás csapdájába szerette volna csalni, de ő mindig tudatában volt annak, hogy csak Isten méltatlan eszköze, és tiltakozott az ellen, hogy a megújulás követőit lutheránusoknak nevezzék.

³ Ugyanott, 164. oldal

² Az utóbbi négy idézet forrása: Luther jelleme, 162-163 oldalai

**V. Károly német-római császár és felesége,
Portugál Izabella császárné**

Valóban, mivel a valódi hitélet nem egy hétvégi istentiszteleti alkalomra szorul, hanem a Krisztust tükröző döntések mindennapos sorozata, a reformáció igazából az

így minden eredmény és minden dicsőség Istené, aki Atya, Fiú és Szentlélek.

Figyeljük meg hát Luther erre vonatkozó véleményét. Félve attól, hogy az emberek az addigi egyházi vezetők helyett most az ő szavát fogják feltétel nélkül elfogadni, így ír:

„Sokan vannak, akik az én kedvemért hisznek. De csak azok az igazi hívők, akik megállnának mellette, még ha azt hallanák is, hogy én mindent letagadtam és eltántorodtam. Ezek nem Lutherben, hanem magában a Krisztusban hisznek. Az Ige ragadta meg őket, s ők megragadták az Igét. Luthert elengedhetik ők, akár szent, akár gazfickó. Ezekkel tartok én is. Mert Lutherről én sem tudok, nem is akarok tudni. Vigye őt el az ördög, ahol kapja.”⁴

Megtudva, hogy egyesek azzal büszkélkednek, hogy ők jó lutheránusok, haragosan így válaszol:

⁴ Ugyanott, 89. oldal (idézve Luther összes művének erlangeni kiadásából, 53. kötet, 127. oldal)

„Kívánom, hogy az én nevemről hallgassanak, és ne nevezzék magukat az emberek lutheránusoknak, hanem keresztyéneknek. Micsoda Luther? Hisz nem tőlem származik ez a tanítás. Nem is feszítetttem meg senkiért sem. Hogyan jutnék én, szegény bűzhödött kukacfészek ahhoz, hogy a Krisztus gyermekeit az én áldatlan nevemről nevezzék el? (...) Én az Istennek egyházával együtt a Krisztus egyetlen, közös tanát vallom, aki egyetlen mesterünk nekünk.” „Aki az én dicsőségemért, vagy az én kedvemért hisz, azt jutalmazza meg érte az eleven ördög.”⁵

Az Igehirdetés szolgálatáról pedig ezt mondja:

„Egész egyszerűen csak az Isten dicsőségét keressétek, ne pedig az emberek előtti tetszést és hírnevet, és könyörögjete, hogy adjon nektek az Isten értelmet és szólást, hallgatóitoknak pedig igazi, tiszta hallást, s a többi bízjátok Istenre. Mert azt higgyétek el nekem, hogy a prédikálás nem emberi mesteriség. Én magam is, noha már öreg és gyakorlott prédikátor vagyok, még mindig félek, valahányszor prédikálnom kell.”⁶

(Folytatjuk)

Összeállította: **J.E.**

A fenti cikk alapjául Dr. Walther Vilmos: *Luther jelleme* című könyve szolgált (BIK Könyvkiadó, Budapest 2007).

Dr. Wilhelm Walther (1846-1924) evangélikus teológus és a rostocki egyetem rektora volt. Említett művét legelőször magyar nyelven 1917-ben, a Reformáció 400 éves évfordulójára adták ki, Victor János fordításában.

⁵ Ugyanott, 90-91. oldalak

⁶ Ugyanott, 92. oldal

Református templom, Kispetri

életünk megreformálását jelenti, mely tartósan csak a Szentlélek belső indíttatására fog bekövetkezni.

A reformáció levele:

A Rómabeliekhez írott levél

Egynéhány szó erősebbnek bizonyult az egész világnál. A reformáció bizonyítja ezt leginkább. A Biblia egyetlen sora megdöntötte a Luther Márton körüli világot és megújított mindent.

E sor: „Az igaz ember pedig hitből él.” (Róma 1:17 – itt Pál apostol a Habakuk 2:4 verséből idéz)

Képzeli el, hogy egy reggel hangos kiabálást hallunk. Kinézünk és látjuk, hogy óriási tömeg gyűlt össze az utcán. Az emberek egymást eltaposva szeretnék látni az idegen árust, aki kis céduláit árulja jó pénzért, azzal az ígérettel, hogy aki azokból vásárol, annak minden múltban (sőt, egyes esetekben a jövőben is) elkövetett gonoszságát megbocsátja Isten. (Még elhunyt szeretteiknek is vásárolhattak bűnbocsátó cédulát.) Tehát, áruban az Isten bűnbocsátó kegyelme. És a nép, „mint a barom melyet igába hajt”, vásárolja a hazugságot.¹

Hogy gondolod, ma Kalotaszegen akadna vásárló ilyen cédulákra? Nem igazán, ugye? Miért? Mert egyrészt ma már ismerjük a reformáció törté-

¹ Spanyolhonban járt hazánkfa mesélte néhány évvel ezelőtt, hogy az egyik ottani templom bejáratánál egy „bűnbocsátó-automatát” fedezett fel. Gombnyomással ki lehetett választani a bűnök lajstromából a téged illetőket, s miután a képernyőn kimutatott összegnek megfelelő bankjegyeket becsúsztatad a kellő rekeszbe, az automata kinyomtatta a bűneid bocsátatát igazoló cédulát. Miért ne? Haladjunk kérem a korrall... (a szerk. megj.)

netét, a Bibliát, mely megnyitotta a tömegek szemét, hogy szélhármosság az egész cédulás üzlet. (A cédula csak annyiba volt hasznos, hogy annak árából felépítette az egyház a mai vatikáni székesegyházat.)

Hogyan lehetett fogamatja a bűnbocsátó céduláknak? A mai ember másképpen oldja meg a lelkiismereti dolgokat, mint a Luther idejében. Sigmund

Másrészt a kor embere úgy gondolta, hogy elkezdődött az ítélet előszele. Nemrég azelőtt tizedelte meg Európa lakosságát a pestis, a török pedig Európa kapuit ostromolta, Magyarország határán. E nép pogány seregeinek érkezésében is istenítéletet véltek felfedezni. (Érdekes, hogy akkor is Magyarország vált az iszlám elleni védkapuvá.)

Így az akkori kor embere az apokaliptikus várakozásban még sürgősebbnek látta a megbékélést Istennel, hogy rendezhesse örök sorsának kérdését a mérleg két serpenyője: a menny öröme

A mohácsi csata (1526). A kolozsvári születésű (Ádamosi) Székely Bertalan (1835-1910) festőművész munkája.

Freud, a modern pszichológia atyja, megtanított, hogyan kell elhallgattatni a lelkiismeret hangját. Szerinte, ha bekapcsol a vészjelző, akkor nem menekülni kell, hanem kikapcsolni azt, hogy addig amíg végleg elpusztulunk, ne zavarjon. De Luther idejében még hallgattak a lelkiismeret hangjára és mivel az vádolt a rossz miatt, ezért keresték a megoldást. Mivel jobbat nem ismertek, ezért a bűnbocsátó cédulákhoz fordultak.

és a pokol gyötrelmei között.

Mint a kései középkor szülötét, Luthert is iszonyatosan gyötörte bűntudata. Igyekezett hát megjavulni. Sok jót tett, de mégis úgy érezte, nem lett jobb ezáltal. Sanyargatta önmagát böjttel, hideggel, vezeklőkorbáccsal és álmatlansággal, de hasztalan. Végül, hogy megtegye a legnagyobbat, elzarándokolt Rómába, az örök városba, remélve, hogy végre ezen út meghozza lelki nyugalmat. És láss csodát, itt Rómában

valóban megtalálta azt, amit sehol máshol nem lelt: a lelki békeséget. Csakhogy nem a zárándoklatban, hanem valami másban.

Miközben a Pilátus lépcsőjén² haladt felfelé sok más zárándokkal együtt, hirtelen egy hangot hallott: „Az igaz ember pedig hitből él.” Felállt a lépcsőről, afelett szégyenkezve, hogy a hit helyett a teste hasztalan gyöttrésével akart Isten előtt kedvessé válni. Ez volt a pillanat, amely megalapozta későbbi, Rómától való teljes - testi és lelki - elfordulását. Amikor elhagyta a várost, szíve megbékélt Istennel és lába új útra tért. Itt kezdődött a reformáció, több évvel 1517 előtt!

Isten döntött így, hogy az Ágoston-rendi szerzetes a Hippói (Szent) Ágoston (354-430) tapasztalatához hasonlóan részesüljön. Az, kilenc évszázaddal azelőtt, miközben egy kerti padon ült, éneklő gyermekhangot hallott a szomszédból, mely ezt ismételte: „Vedd és olvasd, vedd és olvasd...” (Tolle, lege, tolle, lege... – latinul)

Hirtelen rájött arra, hogy Isten a Szentíráshoz akarja irányítani. Felkapva a Bibliát, és találmomra kinyitva azt, pillantása a Róma 13:13-14 verseire estek, melyek Krisztus felöltözésére és a romlott kívánságok megtagadására buzdítanak. Ettől kezdve élete megváltozott, és Krisztus követőjévé vált, kit legjobb tudása szerint szolgált.

E néhány szó megváltoztatott mindent: egyetlen igében megtalálta a bűnbocsánatot kereső Luther lelkének nyugalmát, a Pál apostol Rómabeliekhez írt levelében.³ Mivel a reformáció a Római levélből fakadt, ezért méltán nevezhetjük azt a Reformáció levelének is.

Ez Pál apostol levelei közül a leghosszabb, és a Bibliában levő, az ő tollából származó iratok sorában az első. Üzenete rendkívül fontos ma is számunkra.

Maga Luther Márton így ír róla:

„...ez a levél az Újtestamentum valóban legfontosabb részlete és a legvilágosabb Evangélium, amely méltó és érdemes arra, hogy a keresztény ember nem csak hogy szóról szóra, kívülről tudja, de nap mint nap úgy törődjék vele, mint a lélek mindennapi kenyerével. Mert sosem lehet elégszer avagy kellő figyelemmel olvasni és szemlélni azt, s minél többször vesszük elő, annál zamatosabb lesz és mind

jobban fog ízleni... Mindent megtalálsz ebben a levélben, hozzá a legteljesebb bőséggel, amit egy keresztény embernek tudnia kell...”⁴

Miről is szól a Római levél, a Reformáció levele? Arra az örök kérdésre ad választ, hogy miként békülhet meg az ember Istennel és végső soron saját lelkiismeretével is. E kérdés ma is annyira égetően fontos, mint Luther idejében volt.

A levél tizenhat fejezetéből az első nyolc külön egységet képez. Ezekből a fejezetekből emelünk ki hét kulcsfontosságú lépést, amely bemutatja az Istennel való megbékélés útját.

1. Mindenki vétkezett

„Mert mindnyájan vétkeztek...” (Róma 3:23) Az első fejezetben azt találjuk, hogy a Pál apostol korábban élő pogányok „teljesek minden hamissággal...” (Róma 1:29) Mivel elvetették Istent, ennek az lett a következménye, hogy végtelen gonoszságba sülyedtek és egyet is értettek te

teikkel.

Mit szóljon ehhez a vallásos ember? Az első reakció, hogy ítéletet mondjon fölöttük. De Isten elejébe jön az ilyen ítélkező embernek és azt mondja, hogy „Annakokáért menthetetlen vagy óh ember, bárki légy, a ki

ítélsz: mert a miben mást megítélsz,

⁴ Luther Márton: *Előszók a Szentírás könyveihez* (Magyar Luther könyvek 2.). Magyarországi Luther Szövetség, 1995, 128-129, 142. o.

² A hagyomány úgy tartja, hogy ez az a lépcső amelyen Jézus állt amikor Pilátus elítélte, és Nagy Konstantin édesanyja, Heléna hozatta Rómába 326 körül. Úgy vélik, hogy az e lépcső fokait térden megmászó, imádkozó zárándokok különös bűnbocsánatban részesülnek.

³ Érdeklődésképpen jegyezzük meg, anélkül, hogy valami különleges jelentőséget tulajdonítanánk a dolognak, hogy Luther éppen Rómában volt, amikor legmélyebben hatott rá a Rómabeliekhez írott levél.

Méra – a temető bejárata

önmagadat kárhoztatod; mivel ugyanazokat míveled te, a ki ítélsz. (Róma 2:1)

De hogyan lehet az, hogy a valóságos ember is ugyanazokat tegye, mint a pogány? Lehet, hogy nem látványosan, de rossz gondolatokat és érzéseket táplálunk és ez már elég arra, hogy egy lapra kerüljön mindkettő. Ezért írhatja Pál jogosan azt, hogy mindnyájan vétkeztünk.

A mai – és mindenkori - ember valamit alapjában félreért. Azt gondolja, hogy a bűn (az Isten törvénye iránti engedetlenség) az, ami valójában megteremti boldogságát és sok gyönyört hoz, és ha a végén lesz is több-kevesebb bűnhődés – mégis megéri. De mily hatalmas e tévedés!

A Biblia kimondja, hogy „a bűn zsoldja (eredménye, fizetése) a halál” (Róm 6:23), tehát fordítva van: a bűn egy pillanatnyi (bűnös)gyönyört okoz ám, de azután már itt egy gyászos rabságot, gyűlölködést, zátonyra futott életeket nemz – és végül egy rettenetes ítéletet és örök pusztulást szül. A bűn halálos, végzetes, rettenetes méreg.

Ugyanakkor tudjuk, hogy mindenki ivott már e halálos italból. Zsidó és görög, színesbőrű és fehér, román és magyar, vallásos és Istentagadó. Mert mit használnak keresztény hitvallásomnak szép szavai, ha nem azok szerint élek? Nincs különbség.

A legjobb ha azt tesszük, amit a Jézus jobb oldalán függő gonosztevő tett ott, a másik keresztén, amikor azt mondta a Jézus bal oldalán lévő társának:

„Az Istent sem féled-é? Hiszen te ugyanazon ítélet alatt vagy! És mi ugyan méltán, mert a mi cselekedetünknek méltó büntetését vesszük: ez (azaz Jézus)pedig semmi méltatlan dolgot sem cselekedett.” (Lukács 23.40-41)

Nincs különbség. Isten azt szeretné, hogy mindenki ismerje el – e rablóhoz hasonlóan – azt, hogy halálosan elrontotta életét.

2. Mindenki esetében rendbe jöhet az, ami elromlott

Istennek helyreállító munkája eljutott mindenkihez. „Istennek igazsága pedig a Jézus Krisztusban való hit által (jutott el) mindazokhoz és mindazoknak, a kik hisznek. Mert nincs különbség...” (Róma 3:22)

Ebben sincs különbség. Mindazokat, akik hiszünk abban, hogy Jézus Krisztus meghalt a bűneinkért a kereszten és Isten általa helyrehozhatja az életünket, igaz emberré változtatja anélkül, hogy valamit is tennénk vagy tehetnénk előzetesen ezért. Ekként válik a hívő ember az Isten előtt megigazítottá.

„Megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által...” (Róma 3:24)

Ne feledjük: nem a bűnbocsátó cédulák, sem a zarándoklatok, még csak nem is a jó tetteink békítenek ki Istennel. Hanem csupán az, ha élő hittel bízunk rá magunkat Jézus szeretetére, amit a Golgotán mutatott be irányunkban.

3. Békesség

Az, aki hittel felnézett Krisztus keresztjére és elfogadta, hogy Isten igaz emberré tette Fia haláláért, a szívében békességre jut. „Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által...” (Róm 5:1)

A 28 fokból álló, és a Sancta Sanctorum (Szentek Szentje) kápolnába vezető Scala Sancta (Szent Lépcső, avagy Pilátus Lépcsője). Az évi átlag két millió látogató számára csupán térden engélyezett a megmászása

A belső békesség az Istennel való megbékélés eredménye. Aki hittel elfogadta, hogy Isten úgy szerette a világot, hogy odaadta érette egyszülött Fiát, és aki hisz őbenne, az nem kárhozik el, hanem megtartatik az örök életre – egy teljesen új, eddig ismeretlen békességet nyer.

4. Szabadság

Isten nemcsak megbocsát, igazzá tesz és békességet hoz a szívünkbe Fia érdeméért, hanem valósággal meg is szabadít a gonoszságunkból, a bűneinkből. Egy új életvitelt ajándékozik.

„Ezenképen gondoljátok ti is, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennel a mi Urunk Jézus Krisztusban. Ne uralkodjék tehát a bűn a ti halandó testetekben, hogy engedjete néki az ő kívánságai-ban.” (Róm 6:11-12)

Mikor haltunk meg? A hatodik fejezet eleje arról ír, hogy amikor megkeresztelkedtünk,⁵ akkor meghaltunk és eltemettünk együtt Jézus Krisztussal. Kijönni a keresztség hullámsírából olyan, mint amikor feltámadunk együtt Jézussal, aki ehhez hasonlóan

jött ki a sírboltból. Tehát egy új életre, új életvitelre szabadított meg Isten, melynek a lényege egy lehetőség arra, hogy:

„Ne uralkodjék tehát a bűn a ti halandó testetekben, hogy engedjete néki az ő kívánságaiban:” (Róm 6:11)

Jézus Krisztus helyettes áldozata nélkül az ember csak rosszra volna képes, de a ő halála következtében Isten joggal parancsolhatja: ne maradjunk meg tovább a bűnben (Róm 6:1-4), hanem éljünk az Ő akarátának megfelelően.

5. Különös házasság.

Az a tudat, hogy az ember önerőből semmit nem tehet azért, hogy jobbá legyen, megalázó a büszke, megtéretlen szív számára. Így hát bukott természetünk nehezen fogadja el azt, hogy csak valaki más – Krisztus – képes őt megváltoztatni.

A keresztre való feltekintés és a tövéhez való tehetetlen, de bízó

lelki odaborulás oly megalázónak tűnik! Ezért vagyunk hajlamosak újból és újból elszakadni Istentől, hogy saját utainkon bolyongva valamiképpen rátaláljunk a boldogságra és megjobbulásra – de mindannyiszor hasztalanul.

A levél 7. fejezetében egy különös házasságot találunk, melyben az asszony meg akar szabadulni férjétől. De mivel a törvény kimondja, hogy a férj haláláig nem válhat el⁶, ezért tehetetlen (Róm 7.1-3). Csupán egyetlen módon szabadulhat e

helyzetből: ha meghal ő - vagy a házastársa. (Ehhez kapcsolódóan: szívből kívánom, hogy egyetlen kedves olvasónknak se kelljen olyan házasságban élnie, amelyből szinte bármi áron szabadulni szeretne. Vagy ha mégis vannak ilyen esetek, hozzuk el házassági gondjainkat annak megalkotója, Isten elé, mert az, Aki a házasság intézményét kigondolta és megteremtette, meg is tudja javítani, ha valami abban elromlott.)

Az illető fejezetben a feleség azt az embert szemlélteti, aki összekötötte életét azzal a gondolatla, hogy ő megváltoztatja önmagát. Hogy ő képes megtartani Istennek törvényét, Jézus Krisztus segítségével nélkül. Az ilyen ember mindig a bűnnek rabszolgája marad. Hacsak fel nem fedezi a kiutat...

Ha azonban meghalunk ennek az előbb említett gondolatnak, akkor felszabadulunk ebből a szerencsétlen házasságból. Ekkor mi, Isten földi Egyháza és menyasszonya, már össze tudjuk kötni

⁶ 1 Kor 7: 10, 39.

életünket egy jobb férjjel - Jézus Krisztussal, aki mielőtt valamit is elvárna az embertől, előbb erőt nyújt hozzá:

*„Azért atyámfiak, ti is meghaltatok a törvénynek a Krisztus teste által, hogy legyetek máséi, azéi, a ki a halálból feltámasztatott, **hogy gyümölcsöt teremjünk Istennek.**”* (Róm 7:4)

Figyelem! Meghalni a törvénynek a Bibliában nem azt jelenti, hogy Isten törvénye minket illetően érvénytelenné válna, hogy ekként nyugodtan áthághassuk követelményeit, hanem azt, hogy már nem úgy akarunk megbékélni Istennel, hogy saját erőnkől, és sokszor egyéb, nálunk bűnösebbnek tartott felebarátainkat lenézve próbálunk valamit felmutatni, ekképpen érdemelve ki Isten kegyét (ez a farizeusi legalizmus lényege).

Ehelyett, elesett és bűnre vágyó voltunk teljes tudatában ráhagyatkozunk arra, Aki egyedül képes gyökeres változást meghozni és fenntartani életünkben, azáltal amit a Kálvárián már megtett, és amit létünk minden pillanatában megtesz érettünk, azért hogy *„...a törvénynek igazsága beteljesüljön bennünk...”* (Róm 8:4)

Tehát, ne feledjük: Jézus csak olyan emberekkel léphet lelki házasságra, akik szakítottak azzal a gondolatla, hogy önerőből meg tudják változtatni életüket.

6. Nyomorúság

Azon az úton tehát, amelyen az ember elindul Isten felé, van egy rendkívüli elkeserítő szakasz. Amikor a hívő ember már csak a jót szeretné tenni. Hátat fordított a gonoszságnak (megfordult, azaz régi szóval élve „megtért”) és elhatározta, hogy megjavítja életét. Akarja a jót tenni. Amint Váci Mihály mondja:

⁵ A Római levélben említett keresztség, a *baptizo*, mint máshol is az Újszövetségben, alámerítkezést jelent.

„Nem elég jóra vágni: a jót akarni kell! És nem elég akarni: de tenni, tenni kell!” Szép gondolat: csak hogy az akarás és a véghezvitel között legtöbbször valami megtörik. Akarjuk, de képtelenek vagyunk lépni. Így volt ezzel Pál apostol is egy ideig:

„Mert nem a jót cselekeszem, melyet akarok; hanem a gonoszt cselekeszem, melyet nem akarok.” (Róm 7:19)

Akarta tehát a jót, de mégis a rossz született meg. Milyen rettenetes állapot! Az apostol, átérezve rendkívüli elesettségét, felkiált: „Óh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” (Róm 7:24)

Gondolom, mindannyian ismerjük ezt a küzdelmet. Egyes keresztények azonban itt megállnak, gondolván hogy e fájdalmas vergődés minden, amit tehetünk.

De ez nem igaz.

Elsősorban azért nem, mert az ember önmagától valójában még ennyit sem tehet. Már a puszt tény is, hogy a jót akarjuk: Isten munkájának az eredménye.

„Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.” (Filippi 2:13 – Új Prot. Ford.)

Isten tehát többet is tehet annál, mint hogy a jóra való vágyat belénk helyezi. Erről szól a Római levél nyolcadik fejezete.

7. Semmi kárhoztatás

A nyolcadik fejezetben megváltozik a hangnem. Itt már egy boldog, az önmagával való harcból győztesen kikerült ember ujjong:

„Nincsen azért immár semmi kárhoztatásuk azoknak, a kik Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint. Mert a Jézus Krisztusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől. Mert a mi a törvénynek lehetetlen vala, mivel hogy erőtelen vala a test miatt, az Isten az ő Fiát elbocsátván bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhoztatá a bűnt a testben, hogy a törvénynek igazsága beteljesüljön bennünk, kik nem test szerint járunk, hanem Lélek szerint. (Róm 8:1-4)

Az az ember, aki korábban képtelen volt Isten akarátát véghezvinni, most örvendezik, hogy végre Isten törvényének igazsága szerint élhet. Nem test szerint, azaz nem természetes hajlamaik gyümölcseképpen, hanem Isten törvényének kérelmei alapján, Lélek szerint, azaz a Szentlélek ereje által.

De hogyan lehet idáig eljutni?

Drága Testvéreim!

Már Krisztusban vagyunk. Hit által már befogadtuk Jézus Krisztust és átadtuk életünket Őnek. Így előállt egy új törvényszerűség, mégpedig: amíg Jézus Krisztus e földön élt, mindig Isten akarata szerint járt.

Habár teljesen hozzánk hasonló emberei természetet öltött magára, az Atyával való szüntelen kapcsolata révén a Szentlélek által sosem engedte meg azt, hogy a rossz, azaz a bűn érvényesüljön életében. Ekképpen aratott diadalt a bűn és annak szerzője, Sátán fölött, aki addig a mennyi ítélszék előtt azt hangoztatta, hogy emberi természet képtelen az Isten törvényét teljességgel betartani, s eként magát az e törvény betartását kérő Törvényhozót, azaz Istent vádolta meg igazságtalansággal.

Jézus emberi testben győzött a bűn felett, és foltalan élete gyümölcseről Pál kijelenthette:

Inaktelki „pávás” díszítésű öregház

„Isten az ő Fiát elbocsátván bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhoztatá a bűnt a testben.” (Róma 8:3)

Habár Jézus teljesen hozzánk hasonló emberi természetet öltött magára, az Atyával való szüntelen kapcsolata révén a Szentlélek által, sosem engedte meg azt, hogy a rossz, azaz a bűn érvényesüljön életében. Ekképpen aratott diadalt a bűn és annak szerzője, Sátán fölött.

Sírdetés

❖ Szászfenesi mozgássérült fiatal férfi kineutoterapeutát keres, heti 1-2 alkalomra. Telefon: 0721 475 409

Kedves Olvasók!

Lapunk további nyomtatása érdekében szívesen fogadjuk támogatásukat, melyet a lap kézbesítésekor lapterjesztőinknek nyújthatnak át. A lap minimális előállítási önköltsége egy évre, azaz a 2017 május – 2018 április időszakra **20 lej.**

Ugyanakkor köszönjük az eddigi hozzájárulásokat. Áldás, békeség mindenkinek!

Így, aki befogadja Jézus Krisztus halálát és életét, az befogadja azt az új törvényszerűséget is, hogy „a törvény igazsága teljeseedik benne”, azaz nem a korábbi természetes hajlamai szerint él. Hanem: Istennek lelke vezeti, egy olyan életre amilyen a Krisztusé volt e földön: telve jóssággal, tisztasággal és szentséggel.

Ezt értette meg Luther is: Jézus Krisztusban, aki meghalt értünk, a hívő ember igazzá válik Isten előtt.

Igazzá válása pedig azt jelenti, hogy szabaddá lesz a bűntől és képes arra, hogy a Jézus Krisztus által bemutatott igaz életet élje, a Szentlélek újjászülő és megtartó ereje által.

Ez a Reformáció majd kétezer éves levelének üzenete ma is, félezer évvel ama októberi emlékezetes nap után.

Filep-Lukács István, lelkész,
Kolozsvár (és J.E.)
2017 októbere.

Megjegyzés

A római gyülekezet megszületésének körülményeit nem ismerjük, de Istennek gondja volt rá, hogy húsz évre Krisztus 31. évbeli kereszthalálát követően egy erős és lelkes gyülekezet működjön a nagy pogány birodalom fővárosában. Pál e hozzájuk intézett levelét valószínűleg a Korinthusz melletti Kenkhreából írja, i.sz. 58 elején.

Kalotaszeg: Nádasmente: Bács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegeny. **Peremvidék:** Kajántó és Györgyfalva. **Havasalja és környéke:** Szászfenes, Lóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarkapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. **Felszeg:** Gyerőmonostor, Körösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyhunad, Damos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszegkirály, Magyarókerke. **Alszeg (Almás völgye):** Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábon, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

E-mail:

kalotaszegremenye@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.kalotaszegremenye.ro honlapról.

Tel: **0749 021 935**

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

Bankszámla: Asociația „Pro Scriptura”. Conturi Banca Transilvania: RO 72 BTRL RON CRT 0383 906 901 (lejben), RO 22 BTRL EUR CRT 0383 906 901 (euróban).

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdemenyezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címen. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.